

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasi Udruženja Jugoslov. Učiteljstva — Poverjeništvo Ljubljana.

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovariša
v Ljubljani, Frančiškanska ul. 6.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljke je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak četrtrek pop. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.

Za neorganizirane 40.— Din. za naročnike v inozemstvu 60.— Din. letno. Posamezna številka po 1.— Din.

Za reklamne notice, pojednane, poslana, razpise služb je plačati po 1 Din za vsako petito vrsto. Priloge stanejo poleg poštne še 25 Din.

Telefon uredništva št. 312.

Za oznanila je plačati od enostolpne petito vrste, če se tiska enkrat 1 Din. Inzeratni davek posebej.

Oznanila sprejema upravništvo lista.

Članstvo ljubljanskega Poverjenišva UJU ima s članarino tudi že plačano naročnino, torej ni treba članstvu naročnine posebej plačevati.

Naročnino, reklamacije, t. j. vse administrativne stvari, je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovariša
v Ljubljani, Frančiškanska ulica 6/L.

Poštni čekovni urad št. 11.197.

Reklamacije so proste poštne.

DR. IVAN TAVČAR.

Slovenski narod je izgubil zopet enega izmed najboljših sinov, moža poštenjaka, moža, ki je zasekal globoko brazdo na kulturnem, političnem in gospodarskem polju slovenskega naroda.

Po daljši bolezni je umrl v Ljubljani v ponedeljek, dne 19. februarja ob 1. uri popoldne dr. Ivan Tavčar, slovenski pisatelj, politik, bivši župan ljubljanski, državni poslanec itd.

Dr. Ivan Tavčar se je rodil leta 1851. v Polanah nad Škofjo Loko, dovršil gimnazijo v Novem mestu in v Ljubljani (1871.), nakar je študiral na Dunaju pravoslovje. Po dovršenih izpiti se je posvetil advokaturi in se nastanil l. 1884. kot odvetnik v Ljubljani.

Dr. Tavčarjevo kulturno delo je mogoče oceniti le, če prelistamo zgodovino slovenskega naroda in posebej v mračno dobo, v kateri je pričel s svojim delom. Dobro vedo, da je le na močni nacionalni zavesti in na kulturno močnem temelju mogoča uspešna politika, e z vso vnemo pričel posvečati svojo izredno pisateljsko nadarjenost slovenskemu narodu ter mu dal mnogo prvovrstnih leposlovnih del, ki imajo svojo visoko literarno vrednost. Preobširno bi bilo baviti se z njegovimi deli, če im hočemo dati dostojno oceno.

Široke dimenzije je zavzemal njegov nacionalni pokret, ki je prenesel naš narod iz tuge v popolnoma nov milje, v nov svet, ki je iz priveske germanstva, prepojenega s tujim duhom, napravil naš narod za samostojno nacionalno celoto, nosečo v sebi lastno nacionalno idejo in samostojni nacionalni smoter. Ta pokret je prenovil najširše plasti našega naroda!

Dr. Tavčar je bil ena najmarkantnejših političnih osebnosti našega naroda. S svojimi političnimi nazori in dejanji je prenovil slovensko inteligenco. Ustvaril je slovenski liberalizem, ki je nastopal pod njegovim vodstvom proti tedaj zelo reakcionarnemu klerikalizmu.

Dr. Tavčarjev pokret in njegova doba e odtisnita tudi svoj znak slovenskemu šolstvu in slovenskemu učiteljstvu.

Slovensko učiteljstvo, ki je mnogo trpelo tedaj pod avstrijskim vladnim in nemškutarskim pritiskom, se je kaj hitro oprielo njegovih idej. Učiteljstvo je postalo nosilec njegovih nazorov in idej med najširše plasti naroda.

V njegovi dobi so se kaj uspešno razvijala stanovska društva med učiteljstvom, zadobila so izrazit značaj tedanje nacionalne mladopolitične javnosti in kljub germanizaciji in vladnemu pritisku je potom učiteljstva prešel nacionalizem z vso elementarno silo tudi v šolo. Z dr. Tavčarjem je bojevalo učiteljstvo boj proti klerikalizmu.

In ko je prišla reakcija, je ostalo učiteljstvo še nadalje nosilec njegovih idej, njegovega svobodnomiselnega naziranja tudi na deželi, ni klonilo in se vdalo besnečemu klerikalnemu terorju.

Dr. Tavčar se je dobro zavedal položaja! Marsikdo bi vsled družinskih razmer omahnil zaradi prehudega pritiska in Bog ve kaj bi se zgodilo s slovenskim šolstvom, ko bi ne imeli župana dr. Ivan Tavčarja, deželnega in državnega poslanca dr. Ivan Tavčarja, deželnega odbornika dr. Ivan Tavčarja in člana deželnega šolskega sveta dr. Ivan Tavčarja.

Na vseh teh mestih je s svojo odločno poštenostjo in z največjo gorečnostjo nastopal proti korupciji in terorju nad učiteljstvom in je branil šolstvo.

Zato stoji danes ob dr. Tavčarjevi grobu v žalni obleki tudi slovensko učiteljstvo, zavedajoč se da je legel v grob njegav vzor-mož in prevzemač njegov nacionalno in politično dedščino in borbo za njegove nazore in — vzore.

Slava velikemu geniju!

Naj žive v nas njegovi nazori in vzori — naj živi med nami njegovo poštenje!

Naše vrste.

Volitve naših zastopnikov v višji šolski svet so pokazale, kako ogromno večino učiteljstva ima naša organizacija za sabo. Vrste so izborni disciplinirane, dobro vedo, da stojimo pred odločilno fazo rešitve dveh najvažnejših vprašanj, za nas: pred službeno pragmatiko in šolskim zakonom.

Rešiti se ima končno naše materijalno in službeno pravno vprašanje, z vsemi podrobnimi vprašanji ki pridejo pri tem v poštev.

Potreba bo posvetiti zopet vse svoje delo in vso svojo energijo neprestanemu energičnemu delu za ugodno rešitev teh dveh vprašanj: obnoviti bomo morali svoje predloge skoro od začetka; uporabiti bo poleg organizacijskega tudi vse osebnostne sile z našo centralo v Beogradu; uporabiti bo potreba vse dosedanje izkušnje za nove borbe za nove vloge, za nova posredovanja itd.

Stojimo pa tudi pred kongresom jugoslovanskega učiteljstva, ki se bo letos vršil v Ljubljani.

Zato potrebujemo — organizacija močne opore v svojem članstvu, da bo častno za nas izpeljala prvo in drugo nalogo. In volitve v višji šolski svet so pokazale, da ima organizacija močno silo na razpolago, na katero lahko s ponosom zremo in na katero lahko s točnostjo računamo, kadar bo počil — stanovski strel.

Število naših glasov nas je presenetilo! Računali smo samo z 1400 našimi glasovi na vsakega kandidata. Toda izid nam je pokazal, da je mnogo tovarišev in tovarišic, ki so v srcu in ideji z nami, so volili z nami, a so še vedno izven organizacije. Vse te vabimo, da vstopijo v naš krog in da postanejo naši tudi po zunanjosti!

Slomškova Zveza je nazadovala! Veseli nas, da ni za več nazadovala. Ne želimo si prirastka, ki bi izvirala iz preračunjenega koristolovstva. Višina, na kateri se je vzdržala, nam je pa tudi zato v veliko zadoščenje, ker nam je na boljši dokaz zdravih razmer, ki so vendar enkrat zavladale v stanovskih zadevah. N-

smo za parolo »šilo za ognilo«, zakaj če bi šli po tem reku, jih je premalo, da bi jim povrnili vse krivice, ki so jih oni pozročili našim članom v preteklosti.

Glasovi enega dela meščanskošolskega učiteljstva so znak užajenega samoljublja in nepojmovanja tovariške in družabne naloge tega dela učiteljstva napram celokupnosti učiteljstva ter pozabljanja na duhovno kulturno vodstvo učiteljske celokupnosti. V veliko zadoščenje osnovnošolskemu učiteljstvu je lahko, da večine ni tam.

Razcepljeni glasovi nam kažejo male ljudi, ki ne znajo ločiti osebe od organizacije in ki ne znajo ločiti malenkostnih personalnih vprašanj od glavne naloge, ki jo ima organizacija.

V prazne glasove je računati neopredeljenice; one, ki im manjka prave stanovske orientacije; one, ki hočejo živeti na račun dela svojih stanovskih tovarišev — **naše stanovske parasite**; in tropice onih, ki jih omamlja o kocke in politična aboholka, ki jih mečejo politične stranke in stranci v naše stanovske vrste, da bi nas razdvajale ter tako temlaže vladale nad nami, podvračajoč si ambiciozne ljudi v našem stanu za svoje lakaje in uporabljajoč jih za to, da delajo zdrahe v stanovskih vrstah in skušajo rušiti s svojim zabavljanjem to, kar drugi grade s svojim težkim nesebičnim delom.

Pozabiti pa ne smemo tudi glasov narodnih manjšin, ki so všteti med praznimi i. dr. glasovi.

Toda mi gremo preko vseh teh na resno delo v novo dobo, ponosno zroč na ogromno večino, ki jo imamo za sabo in zavedajoč se, da bi bilo negativno delo se z njimi ukvarjati in jih prepričevati o njihovem zaslepljenem naziranju v stanovski politiki.

Službena pragmatika, šolski zakon in naša organizacija (kongres UJU v Ljubljani) nam bodo tri zvezde vodnice za bližnjo bodočnost, ki naj izkažejo, da je organizacija vredna zaupanja, ki ji ga je članstvo izkazalo pri volitvah v višji šolski svet.

LISTEK.

Naredba štev. 7817.

O »l«-u bom govoril! Saj imamo drugega, zaenkrat bolj nujnega dela dovolj, kot da se tepemo za črke, ampak vprašanje je postalo zadnji čas nekako aktualno: za nas, ki smo dobili znano naredbo, še prav posebno. No, jezikovna stran ni aktualna, to se pravi, je aktualna, ampak že več kot 100 let; odkar je namreč Kopitar sestavil prvo slovensko znanstveno slovnico, so si vsi naši jezikoslovci belili glave z njo, da e še do danes niso dokončno odločili. Mi je mislim, tudi ne bomo, zato naj tukaj slovnico kratko preidemo. Kogar pa stvar posebno zanima, naj vzame Breznikove slovnice 2. izdajo in bo na straneh 29—33 našel ves historični razvoj našega nesrečnega »l«-a. In na — na str. 30., vrsta 13 od spoda, črta te stavek, kjer ravno govori o izgovarjavi trdega »l«-a. od besed... ali na... do... kot srednji »l«-e, ker se je Breznik pozneje na poziv višjega šolskega sveta, naj stvar konečno odloči, izrekel samo za

* V stavnem stroju, žal, za te glasnike ni potrebnih znamenj.

»u«. Ravnotako so se izrekli za dvoustniški »u« tudi vsi profesorji slavisti na ljubljanski univerzi.

Potem treba popraviti pogrešno mnenje, v katerega zavajaja naredba, da se namreč mora izgovarjati n. pr. nosiu, voziu. Tako se nikjer ne govori in se tudi nikdar ni govorilo. To je le postulirana književna izreka zaradi sistema pisanih oblik. Istočasno namreč, ko je končni in pedsoglasniški »l« začel prehajati v »u«, e nastopil v Slovincih tudi drug pojav, namreč akzv. moderna vokalna redukcija (Od XVI. stol.). Ta moderna vokalna redukcija e vse nenaglašene vokale, predvsem i, u in e (jat) reducirala najprej v nek polglasnik, sličen onemu v pēs = p s, ki je na potem ako je to dopuščala konfiguraciona zloga, popolnoma onemel; tako je n. pr. gréšnik dalo današnje dialektično gr š k, kjer je n postal nositelj zloga namesto onemelega i-ja. Kakor hitro je torej l prešel v u, je tudi spredaj stoječ vokali u, e prešel, oziroma se asimiral sledečemu u-ju ter dal tisti polglasnik. Torej se je govorilo nos u voz u, kar pa se je dalje asimiliralo v u. Na kratko: nosil, nosiu, nos u, nosu.

Še tretja, nekoč glavna, zdaj skoro neopažena stran je, ki se je naj mimogrede

dotaknem. Vprašanje o blagoglasnosti ali neblagoglasnosti. Naj citiram iz dr. K. Štrekļa »Opomb k Levčevem slovenskem pravopisu in njea kritikah« en sam odstavek:

... Da bi bil glas u (w, v) na koncu besed in pred samoglasniki neblagoglasen, to je samo vmišljen razlog. Znano je, da se tam, kjer se l izreka kot u, glasi takko na enakem mestu tudi v. Če je torej delavcu braw (brav), delaw (delav), mowčim (movčim), vovk (vovk) itd. res neblagoglaseno, mu mora biti isti glas na enakem mestu neblagoglasen tudi v besedah kakor: kráv (krav množ. rod.), držáv (držáv g. pl.), gospódow (gospodov), duhovník (duhovnik), jawenost (avnost) itd. Komur se ta zadnja izreka ne zdi blagoglasna, tisti mora če logično misli, tudi o prvi trditi, da ni neblagoglasna. Zakaj neki bi bil isti glas v enaki zvezi sedaj »blagoglasen« sedaj »neblagoglasen«? Ako predlagajo elavci v prvem oziru izreko čistega l zavoljo blagoglasnosti, terja od njih doslednost da bi se zavoljo »blagoglasnosti« moralo tudi tukaj govoriti (in pisati) král, držál, gospodol, duhołnik jalnost itd. Komur je prvo rustikalno in rovtarsko, temu mora biti rustikalno in rovtarsko tudi zadnje saj je

glas obakat, ne glede na etimologičen izvir, v narodnem govoru vendar isti! Dajle če e neblagoglasen naš braw, delaw, vovk itd., zakaj ni istim elavcem neblagoglasen hrvaški ali srbski brao, delao, vuk? Zakaj niso Srbi ali Hrvati imeli toliko soli v glavi da so zavoljo prelepe blagoglasnosti zavrgli svoj »o, u in ga sremenili v blagoglasni l ol? So-li njihova ušesa tako kosmata, da ne morejo občutiti take blagoglasnosti, ko vendar vsi štejejo njih jezik za najblagoglasnejši v slovanskih jezikih?... Zakaj ni Malorusom neblagoglasen njih v, zakaj ne Velikorom in Poliakom njih l, ki je vendar našemu u (w, v) tako blizu, da ga mnogo mili onov izgovarja naravnost tako kakor mi? Zagovorniki elanja naj tem Slovanom dadé svet: »Zavoljo blagoglasnosti opustite vendar svoj w, v, l!« Ti Slovani jim poreko: »Ali se Vam v glavi meša da nas učite izgovarjati slovansčino, kakor to izgovarja — tujec?« Če bi torej drugi Slovani ne dopustili da se dela ž njih jezikom tako, kakor neka sicer koristna žival z mehoma, zakaj naj bi naenkrat mi morali to dopustiti zavoljo — domišljene blagoglasnosti?»

(Dalje prih.)

* T s cirkumfleksom.

Storila bo svojo dolžnost!

Zato pa kličemo onim, ki odzunaj se-
gaio po njej: roke proč od organizacije!
V imenu 2508 glasov: roke proč od naše
stanovske solidarnosti!

Ferjalni Savez učiteljstva.

—i Počitniški izlet. Vse zastopnike
okr. učit. dr. za poč. izlet, kateri še niso
poslali število udeležencev, prosim, da
to store najkasneje do 1. marca; le v slu-
čaju, da bi do tega dne ne zborovala vsa
društva, se čas podaljša. Na vprašanja
odgovarjam: Smer potovanja bi bila v
Beograd in povratek preko Dalmacije.
Čas bi bil najprimernejši v začetku av-
gusta. Po seji priprav. odbora (najbrže o
Vel. noči) bi se pričelo s pozitivnim de-
lom. Upanje je, da stoji Fer. Savez že v
teh počitnicah v funkciji. Da ne bo izlet
absolutističen, naj udeleženci stavi-
lo zastopnikom svoje predloge in večina odlo-
ča. Tov. (ice)! Na solidarno delo! Za pri-
pravljalni odbor S. Mravlje!

Trgovsko-obrtno in kmetijsko šolstvo.

—t Praktikanti (vajenci) za državno
vinarsko in sadjarsko šolo v Mariboru se
sprejmejo v najkrajšem času. Pogoji: sta-
rost najmanj 16 let, dovršena najmanj
ljudska šola z dobrim uspehom, telesna
spodobnost. Prednost imajo kmetijski sino-
vi, ki ostanejo pozneje doma. Praktikanti
obiskujejo računski in jezikovni pouk,
drugače delajo praktično v vseh panogah
šolskega gospodarstva pod strokovnim
vodstvom. Za to dobivajo stanovanje in
hrano brezplačno ter imajo prednost pri
sprejemu za prihodnje šolsko l. 1923/24.
kot redni učenci; v slučaju ubožnosti imajo
potev tudi prednost pri podelitvi brez-
plačnih mest v zavodu. Kot absolventi
šole uživajo ugodnost po členu 8. zakona
o ustroju vojske, t. j. skrajšano voja-
ško službovanje (dijaki rok) pod pogo-
jem, da ostanejo pozneje na lastnem do-
mu. Lastnoročno na celo polo pisane proš-
nje za sprejem praktikantov se pošlji
ravnatelstvu državne vinarske in sadjar-
ske šole v Mariboru najkasneje do 28. fe-
bruarja 1923 s sledečimi prilogi: krstni
list, domovnica, zadnje šolsko spričevalo
in spričevalo o navedenosti. Sprejem ali od-
klonitev se naznanja pisмено.

Iz Jugoslavije.

— »Obroč je načet — led je prebit!
To je namreč obroč naše organizacije in
led na katerem zdrsnejo osebne ambicije
raznih le v besedi velikih ljudi. Led je pri-
šel namreč razbiti »Slovenski Narod«.
Rad bi tudi v učiteljskih vrstah napravil
one razdrapanje razmere, kakor jih je na-
pravil v sloven. napredni javnosti. Prišel
je z razdiralnim delom! Presenetil nas
»Slovenski Narod« ni, kajti načeljal je
obroč naše organizacije že večkrat in
prebijal led, na se mu ni posrečilo tedaj
in se mu ne bo sedaj! »Slovenski Narod«
naj odpre letnik 1912. od januarja do av-
gusta meseca in naj čita svoje bojkotne
napade na Učiteljsko tiskarno, v člankih
in noticah, ki so prav podobni sedanji
»Slov. Narodovi« vlogi. In vendar se da-
nes stoji »Učiteljska tiskarna«, močnejša
nego kdajkoli! »Slovenski Narod« naj od-
pre slavni dr. K. T. članek v 304. šte-
vilki »Slovenskega Naroda« iz l. 1908.
Spomni naj se »preširanih zahtev«; od-
pre naj letnik 1909. v januarju, kjer se
naha članek dr. K. T., v katerem po-
vdarja: »da učiteljstvo ni upravičeno za-
htevati plač nižjih starih razredov držav-
nih uradnikov, ker ni akademsko izobra-
ženo.« — Danes jih ima: ne imelo bi pa
jih učiteljstvo, če bi se tedaj posrečilo
»Slovenskemu Narodu« in našim »priate-
ljem« načeti obroč naše organizacije in
prebiti led stanovske solidarnosti. Njim,
na katere pluje sedaj zopet »Slovenski
Narod«, gre zasluga, da smo dosegli, kar
imamo! Doseči imamo še mnogo, toda če
bomo hodili po poti sisifovega dela »Na-
rodove« notice, ne bomo uspeli nikdar!
Naša parola je: da se zaradi osebnih
vračunov ne bode razdvajale naše vrste!
Loyalno smo to izjavili, toda zli duh še ne
odjenja in hoče na vsak način razkola —
zaradi drugih — tudi v naših vrstah, iz-
javljamo pa, da bomo za avtoriteto orga-
nizacije šli v bojo do skrajnosti! Infamija in
namigavanje »Slov. N.«, da je naša upra-
va in uredništvo eksponent »Jutra«, naj
na kratko pojasnimo: »Učit. Tov.« izide
v četrtek popoldne in je tedaj v upravi
vsakomur na razpolago. Na ta način e
večinoma že v četrtek oddanih nad 50
števil. Toda ost je prozorna, a ne bo do-
segla svojega namena!

— »Učiteljstvu »natvezeni« zastopni-
ki«, tako piše »Slovenski Narod« v no-
tici, ki jo celotno donatiskujemo spoda.
Kdo je učiteljstvu »natvezeni«, o tem bi
pač vedelo učiteljstvo bolje povedati, ka-
kor pa »Narodov« frazer: »klke, knute,
partizanstva korupcije, otrovanih injek-
cij, režima« itd. — Dovolj zlobe kaže
»Narodov« notičar, da hoče oblatiti naše
od nas vseh izvolene zastopnike, krivi
jih celo tako daleč, da so oni krivi na-
sprotia ljudstva do nekaterih učiteljskih
zahtev, ko sam predobro ve, da leži kriv-
da v demagoštvu in hujkanju ljudstva s
strani klerikalnih voditeljev. Ali misli tu
morda na tov. Jelenca, Gusa ali koga
drugega, o kojih je učiteljstvo dovolj pre-
pričano o njih nesebičnem, neumornem,
požrtvovalnem delovanju za učiteljstvo,
ki so daleč odstranjeni od osebnih ambi-
cij, ki so preizkušeni v najhujšem ognju,
ki niso močje nergavih fraz in zabavlja-
nia, ampak močje pozitivnega dela!?

Prepričan naj bo da bo padlo vse blato,
ki ga meče na naše zastopnike, nazaj —
nanj! — Preresni časi pridejo: bližamo
se pragmatiki, šolskemu zakonu in dru-
gim za nas prevažnim vprašanjem, ki bo-
do zahtevala dela in izkušnosti, zato ne
bomo dopustili, da bodo razni elementi,
ki za to delo še davno niso sposobni, na-
čeljali obroč naše organizacije in prebijali
led stanovske solidarnosti — kakor otro-
ci, ki se igrajo z ognjem.

— Pamilet »Slovenskega Naroda«, V
39. šte. »Sl. N.« z dne 18. febr. 1923 e na
naše povsem lojalno stališče prinesel sle-
deč izbruh proti naši organizaciji in na-
šim izvolenim zastopnikom: »Sestava
višjega šolskega sveta. Pišejo nam: Se-
stava višjega šolskega sveta ne da miru
gotovim gospodom, ki jih zastruplja
»Jutrovi« članki. To mot je prineslo pet-
kovo »Jutro« vsebino izave proti na-
mestniku Hribarju, ker je bil ba je po nje-
govih inicijativah imenovan za podpredsed-
nika višjega šolskega sveta g. Fr. Škulj.
Predno so naročniki »Učiteljskega To-
variša« in člani UJU imeli priliko čitati z-
lavo v »Učit. Tov.«, jo je imelo »Ju-
tro«. Jasen je dokaz, v kakšnih intimnih
odnošajih sta uprava in uredništvo »Učit.
Tov.« z »Jutrom«. Mi smo že zadnjič po-
vedali, da se »Jutro« vtakne v vsako
osebno učiteljsko vprašanje e, samo da daje
otrovane injekcije že itak razdrapanim
političnim in stanovskim razmeram, v ka-
terih se nahaja celokupno slovensko učitel-
jstvo. Povemo še enkrat, da učiteljstvo
s kandidati, ki jih e predlagal širši so-
svet ni bilo zadovoljno, to je dokaz, da
sklep širšega sosveta ni bil izraz prave
volje učiteljstva. Izjava piše proti stališču,
ki ga e zavzel v tem vprašanju po njenem
mnenju g. pokrajinski namestnik, misli pa
na g. podpredsednika. Novega podpred-
sednika je vsa javnost pozdravila z iskren-
no željo, da je vendar načet obroč, ki e
stiskal učiteljstvo pod knuto sedaj bolj
kakor kdaj prej. Se niso bile zaceljene ra-
ne avstrijskega režima, že so nadaljevali z
drugimi in jih stopnjevali do najvišje po-
tence. V tem slučaju bada krivda na ne-
katere zastopnike učiteljstva, ker so pri
kompetencah upoštevali zgolj partizan-
sko pripadnost k eni klki namesto zmog-
nosti in šolske uporabe. Da ljudstvo do-
stikrat nasprotuje upravičenim in dobro-
hotnim učiteljskim težnjam, so krivi v
mnogih slučajih učiteljstvu natvezeni za-
stopniki, ki so identitirali stan s pogub-
nim in koruptivno politično moralno ene kl-
ke. V bodoče upamo, bo to prenehalo.
Roboti naprej, led je prebit. — Robotus.

— Predlog pov. UJU za podpredsed-
niško mesto višjega šolskega sveta. Ker
je pov. UJU stalo na stališču, da se vladi
omogoči večja izbira osebe za podpred-
sedniško mesto in se i s tem da prilika,
da ne prezre organizacije zgolj zaradi
osebnih razlogov, je predložilo svojo že-
lo v obliki tropredloga, ki je bil sledeč:
Jakob Dimnik, Fran Luznar in Fran Čr-
nagoj. — Toda g. pokrajinski namestnik
je hotel pokazati, da ni prijatelj stanov-
skih in strokovnih organizacij. So mu pač
v napotje, kar se je izkazalo že v več slu-
čajih ki jih po potrebi lahko navedemo.

— Dopis vdove: Kaj se bo z nami
zgodilo? Lani sem imela pokojnine 463
Din 24 p., za mesec februar sem dobila
421 Din 16 p. V mirnem času sem imela
76 K na mesec pokojnine in danes je: vi-
nar — krona. So se li naši močje zato 30
let mučili po šolah, da se moramo vdove
mesečno zadovoljiti z 18timi ali pa celo
16timi kronami? Če kmalu ne bo rešitve,
smo prisiljeni iti beračiti ker stare osebe
ne bo vzel nikdo v službo. Draginja je
dan za dnevno večja in pokojnina manjša.
Ko bi to prej vedela, bi nobenega mojih
otrok ne pustila izšolati. Dve sta učite-
lici, s'n pa učitelj, ki je dobil v šoli pluč-

no bolezen. Kako mi je bilo, ko sem vi-
dela živ okostnjak mesece in mesece na
postelji, dokler se ga ni usmilil zdravnik
narave Dobila sem (leta 1921.) posmrtni-
nine za sina 740 K. Krsta je stala 760 K,
sploh so vsi stroški pogreba, čeravno pri-
prosti, stali 2000 K. poleg zdravnika in
zdravil. Prosila sem za malenkostno pod-
poro. Pa zaman! »Pomagaj si sam!« Lep
je učiteljski stan. Pa usmiljenja vredni so
učitelji in učiteljice, ki pridejo v kakšne za-
kotne kraje, v mokro stanovanje kjer po
kotlih celo rastejo gobe, se ne dobi drv,
da bi se zamogel v sobi pogreti, največ-
krat tudi hrane ne. Danes se bolje godi
dekli in hlapcu: niemu ni treba skrbeti
za drva, ne za hrano, če se mu ne streže,
odide; in vsakdo rajše postreže dobremu
delavcu, samo da ostane. Učitelj in učite-
lica si ne moreta pomagati, morata ostati
in trpeti. Če so razmere ugodne, je sreča
za nje. Lahko in brezskrbno to pišem,
ker sem kot žena šolskega voditelja v
26tih letih dovolj videla, slišala in trpela.
Opomni moram, da sem kot učiteljica
ženskih ročnih del poučevala 25 let veliko
število deklic in kot vdova sem 12 let
oskrbovala za pouk, čeravno sem imela do
šole pol ure hoda. Dobila sem dve leti sa-
mo 118 K na mesec, čeravno je draginja
od dne do dne večja. Prosila sem višji
šolski svet, naj mi zviša plačo. Za odgo-
vor sem dobila: Višji šolski svet mi po-
obstoječih predpisih ne more zvišati se-
danje nagrade. Ko stopi nova naredba o
nagradah v velavo, se mi avtomatično
zvišajo prejemki. — Prišle so nove na-
redbe, draginja je narasla do viška, — in
s prvim marcem nam hočejo zamazati
oči, da bi ne videli, da so naše plače zo-
pet manjše kakor so bile kdajkoli. — G.

— Administracijo dečjega mlad-
skega lista »Podmladek Crvenog Krsta«
je prevzela bivša tov. ga. Marica dr. No-
vak-Lavrova v Beogradu.

— Otroška razstava »Proletnega Sa-
lona« v Zagrebu. Razstava otroških del,
ki o prireditve umetniško društvo »Pro-
letni Salon«, se odprla neprekinjeno 3.
marca t. l. Prosimo torej vse starše in sl.
učiteljstvo v kolikor nam še niso bpslali
svobodnih del svojih otrok, naj nam čim
prej vpošlje o dela, ki so nastala iz last-
nega nagona otrok in to: risbe, predmete
z lesa, ilovice, kama, vezene z iglo,
pesnice, pravljice, kompozicije (muzikal-
ne) itd. — Odposiljatelji so naprošeni, da
napišejo: ime prijamek, starost otroka,
kdaj e izdelal vnoslano delo, in ali žele,
da se im dela povrnejo. Dela se odposlje-
jo na adresu: »Proletni Salon«, Zagreb,
Ilica 54.

— Razpis nadučiteljskih in učiteljskih
služb v Prekmurju. — Rok za vlaganje
prošenj za razpisane nadučiteljske in učiteljske
službe na državnih in občinskih
šolah prekmurskega okraja se podaljšuje
do dne 28. februarja 1923. — Višji šolski
svet v Ljubljani, dne 9. februarja 1923.
Predsednik: dr. Beuk.

— Pomozimo prosvetovanju Južne Srbije.
Dragi družje, poštovana kolegice. — Skopje,
20. januara 1923. god. Zauzeti svojim redovnim
dužnostima u školi, a trošeči sve slobodno vre-
me na poslove u društvu »Zavičaj«, u nemogu-
čnosti smo da Vam se neposredno obratimo, pi-
som ili kartom, te Vam pišemo na ovaj način,
moleći Vas, da i ovakav apel, opšteg karaktera,
primite k srcu isto onako, kao da smo se obra-
tili zasebnim pismom, lično Vama. Iz napred spo-
menutih razloga mi ne dospevamo da reklamir-
amo koliko treba svoj list »Zavičaj« kao i os-
tala svoja izdanja, te se za njih ili vrlo malo
zna, ili nikako. Medjutim: »Znano — voljeno, ne-
znano — nepitano!« Bez potrebnih obaveštenja,
naš se list i naša izdanja posmatraju i cene kao
obični književni proizvodi, pa kako dečiji li-
stova ima dosta, a popularnih knjiga i suviše,
našim se izdanjima ili poklanja samo srazmerni
deo pažnje, ili se preko njih prelazi kao preko
književnih proizvoda manje vrednosti, pošto na-
ši redaktori nisu profesionalni književnici, niti
uticajni faktori. — Medjutim, naš »Zavičaj« i
naša izdanja zaslužuju najveće interesovanje i
najveće potporu svih drugova i drugarica kao i
svih rodoljuba, iz ovih razloga: Naš prosvetni
pokret otpočeo je još prvih dana po oslobođe-
nju, onda kada nije bilo nijednog dečjeg lista u
Srbiji, kad nije bilo ni čitanka po školama, on-
da kad je Južna Srbija bila preplavljena bugar-
skim knjigama, namesto uništenih i odnesenih
srpskih knjiga. Tada smo mi štampali i rasturali
po Južnoj Srbiji svoju čitanku za osnovne škole,
a malo zatim pokrenuli i list »Zavičaj«. Naš pro-
svetni pokret vrši se na krajnjem jugu naše
otadžbine, a u srcu i u kolevci stare srpske dr-
žave, u nekadašnjoj carskoj prestolnici, u Skop-
lju. Ovdje, u Skoplju, užegli smo jednu prosvetnu
buktinju i jednu prosvetno ognjište, koji svetle
i zagrevaju oko sebe, jače i obilnije, nego one
buktinje i ona ognjišta sa velike daljine. Naš
prosvetni pokret organizovali smo na način, koji
mora da probudi simpatije i poštovanje kod svih
čestitih ljudi i rodoljuba. Čineći ispočetka velike
lične, materijalne žrtve, stvorili smo dočimle ak-

cionarsko društvo sa jasnim idealističkim ci-
ljem: da udruženim kapitalom i saradnjom svih
članova pomogne i brza prosvetevanje naroda
Južne Srbije. Obezbedivši na ovaj način materi-
jalna sredstva, mi smo bili u mogućnosti da na-
šim književnim izdanjima odredimo minimalne
cene: pola dinara ili jedan dinar od svake. Naš
prosvetni pokret dao je do sada najlepše rezul-
tate. Za tri godine rada mi smo štampali i pu-
stili u narod preko 200.000 svezaka lista »Zavi-
čaja« i oko 40.000 svezaka Srpskih Narodnih Pe-
sama kao i nekoliko hiljada primeraka drugih
popularnih knjiga. Na ovaj način mi smo pot-
puno potisli tuđinske knjige, koje su bile popla-
vile Južnu Srbiju za vreme neprijateljske oku-
pacije. Kad ovo sve znate, dragi družje i pošto-
vane kolegice, možete li ostati ravnodušni pre-
ma našoj molbi: da primate i da rasturate naš
»Zavičaj« i druga naša književna izdanja? Mi
se nadamo da nećete ostati ravnodušni, ni Vi,
što ste opterećeni drugim listovima i knjigama,
ni Vi što ste daleko od nas, ni Vi, što ste u sre-
dini naroda Južne Srbije. Vi, što rasturate dru-
ge dečje listove, dajte i »Zavičaju« mesta u svo-
joj školi, da preko njege Vaši učenici još više
zavole zemlju i narod, u kome je živeo Sveti
Sava, Dušan, Marko i ostali veličani, kojima ih
odneshavate u školi. Vi što ste daleko od nas,
po pitomim i bogatim krajevima, pomognite svo-
je drugove i drugarice, koji pod najtežim okol-
nostima, okruženi bedom, komitama i kačacima,
šire srpsku knjigu i narodnu prosvetu. Vi, što
ste blizu nas i u narodnoj sredini, Vi, koji naj-
bolje shvataete važnost i potrebu našeg prosvet-
nog pokreta, ali i najjače osećate teškoće od ži-
vota po gradovima i selima Južne Srbije, ne me-
rite svoje žrtve, nego dodajte još i ovu jednu —
širite »Zavičaj« i naše knjige, kako bi se narod
što pre prosvetio i Vama život olakšao. Svi sku-
pa, drugovi i drugarice, ne smatrajte naš »Za-
vičaj« i druga naša izdanja, kao produkte knji-
ževnih ambicija naših, već jedino kao sredstvo za
prosvetno-kulturnu obnovu i podizanje Južne
Srbije. — Glej »Nove knjige in druge publika-
cije«.

Učiteljski pravnik.

—Š Kolekovanje prošenj za dopust.
Taksni zakon kraljevine Srbije, čigar ve-
ljavnost je razširjena na ozemlje vse kra-
ljevine SHS določa v čl. 10., tar. post. 5.
pripomba 1., odstavek tretji (št. 259 Ur.
l. iz leta 1921, ozir. št. 2 Ur. l. z l. 1922),
da se ta taksa ne pobira za kakršnekoli
odločbe, zoper katere ne obstoja pravica
pritožbe. Isto določa tudi »Pravilnik« k
čit. zakonu (št. 268 Ur. l. iz leta 1921, čl.
4. točka 3.). Da se to določilo nanaša tudi
na prošnje za dopust, sledi jasno iz pravi-
lnika za izvrševanje določil o nekaterih
pristobinah taks zakona A l. Pojasnilo
(št. 201 Ur. l. iz leta 1920.). Kolkuje se te-
daj vsaka prošnja za bol. dopust le s
3 Din in ne z 10 Din za rešitev.

—Š Organizacija ministrstva prosvete.
Ministrstvo prosvete ima v glavnem
4 oddelke. Umetniško odeljenje rešuje za-
deve ki se tičejo umetnosti torej gleda-
lišče itd. Odeljenje za osnovno nastavo
ima opraviti z osnovnimi, meščanskimi
šolami in učiteljšči, odeljenje za srednjo
nastavo se bavi s srednješolskimi zade-
vami opšte odeljenje pa z visokimi šo-
lami znanstvenimi društvi, muzeji itd. Odloki
opčega oddelka nosijo znak P
(= Prosveta) Br. itd., srednješolskega
oddelka S. N. (= Srednja Nastava), ljud-
skošolskega oddelka O. N. (= Osnovna
Nastava), umetniškega oddelka pa U.
(= Umetnost). — V Sloveniji e uvedena
dobra navada, da se zgoraj na levi strani
napiše kratka vsebina vloge. S tem je
uradniku, ki piše opravilni zapisnik delo
znatno olajšano. Dostikrat pa dotični pi-
sar ne more vedeti, v kateri oddelek
spada vloga: potem roma vloga iz enega
oddelka v drugi »na nadležnost«, kar
povzroča nepotrebno delo in zamudo.
Zato se priporoča poleg naslova kar na-
pisati oddelek, n. pr.: »Ministrstvo pro-
svete, O. N.« ali »Min. prosv., S. N.«,
ali »Ministrstvo prosv. Opšte od.« ali
»Min. prosv., Umetn. od.« — Trgovsko in
obrtno šolstvo v Sloveniji ne spada pod
ministrstvo prosvete temveč pod ministr-
stvo trgovine in industrije.

—Š O vlogah na ministrstva. Marsi-
kdo misli, da bo zadeva hitreje rešena,
če pošlje vlogo direktno na ministrstvo.
Včasih se znabiti posreči, ako obenem
kak poslanec posreduje pri ministru. Na-
vadno pa se z direktnim pošiljanjem
stvar še le prav zavleče, posebno ako
ie kak kočljiv slučaj. Uradniki v mini-
strstvu ne poznajo razmer ter pošljejo
akt pokrajinski upravi na poročilo. Tako
roma akt dvakrat isto pot od ministrstva
doli do zadnje instance in potem zopet
naza. Instančno pot, kateri se je pošil-
lalec hotel izogniti, mora akt napraviti
dvakrat namesto enkrat. To je v ugod-
nem slučaju ako referent v ministrstvu,
ki je dobil akt, ve, iz katere pokrajine je
prišlo. Ker pa tega ne more vedeti niti za

Storila bo svojo dolžnost!

Zato pa kličemo onim, ki odzunaj se-
gaio po njej: roke proč od organizacije!
V imenu 2508 glasov: roke proč od naše
stanovske solidarnosti!

Ferjalni Savez učiteljstva.

—i Počitniški izlet. Vse zastopnike
okr. učit. dr. za poč. izlet, kateri še niso
poslali število udeležencev, prosim, da
to store najkasneje do 1. marca: le v slu-
čaju, da bi do tega dne ne zborovala vsa
društva, se čas podaljša. Na vprašanja
odgovarjam: Smer potovanja bi bila v
Beograd in povratek preko Dalmacije.
Čas bi bil najprimernejši v začetku av-
gusta. Po seji priprav. odbora (najbrže o
Vel. noči) bi se pričelo s pozitivnim de-
lom. Upanje je, da stoji Fer. Savez že v
teh počitnicah v funkciji. Da ne bo izlet
absolutističen, naj udeleženci stavi-
lo zastopnikom svoje predloge in večina odlo-
ča. Tov. (ice)! Na solidarno delo! Za pri-
pravljalni odbor S. Mravlje!

Trgovsko-obrtno in kmetijsko šolstvo.

—t Praktikanti (vajenci) za državno
vinarsko in sadjarsko šolo v Mariboru se
sprejmejo v najkrajšem času. Pogoji: sta-
rost najmanj 16 let, dovršena najmanj
ljudska šola z dobrim uspehom, telesna
spodobnost. Prednost imajo kmetijski sino-
vi, ki ostanejo pozneje doma. Praktikanti
obiskujejo računski in jezikovni pouk,
drugače delajo praktično v vseh panogah
šolskega gospodarstva pod strokovnim
vodstvom. Za to dobivajo stanovanje in
hrano brezplačno ter imajo prednost pri
sprejemu za prihodnje šolsko l. 1923/24.
kot redni učenci; v slučaju ubožnosti imajo
potev tudi prednost pri podelitvi brez-
plačnih mest v zavodu. Kot absolventi
šole uživajo ugodnost po členu 8. zakona
o ustroju vojske, t. j. skrajšano voja-
ško službovanje (dijaki rok) pod pogo-
jem, da ostanejo pozneje na lastnem do-
mu. Lastnoročno na celo polo pisane proš-
nje za sprejem praktikantov se poslati
ravnatelstvu državne vinarske in sadjar-
ske šole v Mariboru najkasneje do 28. fe-
bruarja 1923 s sledečimi prilogi: krstni
list, domovnica, zadnje šolsko spričevalo
in spričevalo o npravnosti. Sprejem ali od-
klonitev se naznanj pisмено.

Iz Jugoslavije.

— »Obroč je načet — led je prebit!
To je namreč obroč naše organizacije in
led na katerem zdrsnejo osebne ambicije
raznih le v besedi velikih ljudi. Led je pri-
šel namreč razbiti »Slovenski Narod«.
Rad bi tudi v učiteljskih vrstah napravil
one razdrapanje razmere, kakor jih je na-
pravil v sloven. napredni javnosti. Prišel
je z razdiralnim delom! Presenetil nas
»Slovenski Narod« ni, kajti načeljal je
obroč naše organizacije že večkrat in
prebijal led, na se mu ni posrečilo tedaj
in se mu ne bo sedaj! »Slovenski Narod«
naj odpre letnik 1912. od januarja do av-
gusta meseca in naj čita svoje bojkotne
napade na Učiteljsko tiskarno, v člankih
in noticah, ki so prav podobni sedanji
»Slov. Narodovi« vlogi. In vendar se da-
nes stoji »Učiteljska tiskarna«, močnejša
nego kdajkoli! »Slovenski Narod« naj od-
pre slavni dr. K. T. članek v 304. šte-
vilki »Slovenskega Naroda« iz l. 1908.
Spomni naj se »preširanili zahtev«: od-
pre naj letnik 1909. v januarju, kjer se
naha članek dr. K. T., v katerem po-
vdarja: »da učiteljstvo ni upravičeno za-
htevati plač nižjih starih razredov držav-
nih uradnikov, ker ni akademsko izobra-
ženo.« — Danes jih ima: ne imelo bi pa
jih učiteljstvo, če bi se tedaj posrečilo
»Slovenskemu Narodu« in našim »priate-
ljem« načeti obroč naše organizacije in
prebiti led stanovske solidarnosti. Njim,
na katere pluje sedaj zopet »Slovenski
Narod«, gre zasluga, da smo dosegli, kar
imamo! Doseči imamo še mnogo, toda če
bomo hodili po poti sisifovega dela »Na-
rodove« notice, ne bomo uspeli nikdar!
Naša parola je: da se zaradi osebnih
vračunov ne bode razdvajale naše vrste!
Loyalno smo to izjavili, toda zli duh še ne
odjenja in hoče na vsak način razkola —
zaradi drugih — tudi v naših vrstah, iz-
javljamo pa, da bomo za avtoriteto orga-
nizacije šli v bojo do skrajnosti! Infamija in
namigavanje »Slov. N.«, da je naša upra-
va in uredništvo eksponent »Jutra«, naj
na kratko pojasnimo: »Učit. Tov.« izide
v četrtek popoldne in je tedaj v upravi
vsakomur na razpolago. Na ta način e
večinoma že v četrtek oddanih nad 50
števil. Toda ost je prozorna, a ne bo do-
segla svojega namena!

— »Učiteljstvu »natvezeni« zastopni-
ki«, tako piše »Slovenski Narod« v no-
tici, ki jo celotno donatiskujemo spoda.
Kdo je učiteljstvu »natvezeni«, o tem bi
pač vedelo učiteljstvo bolje povedati, ka-
kor na »Narodov« frazer: »klke, knute,
partizanstva korupcije, otrovanih injek-
cij, režima« itd. — Dovolj zlobe kaže
»Narodov« notičar, da hoče oblatiti naše
od nas vseh izvolene zastopnike, krivi
jih celo tako daleč, da so oni krivi na-
sprotia ljudstva do nekaterih učiteljskih
zahtev, ko sam predobro ve, da leži kriv-
da v demagoštvu in hujkanju ljudstva s
strani klerikalnih voditeljev. Ali misli tu
morda na tov. Jelenca, Gnuša ali koga
drugega, o kojih je učiteljstvo dovolj pre-
pričano o njih nesebičnem, neumornem,
požrtvovalnem delovanju za učiteljstvo,
ki so daleč odstranjeni od osebnih ambi-
cij, ki so preizkušeni v najhujšem ognju,
ki niso močje nergavih fraz in zabavlja-
nia, ampak močje pozitivnega dela!?
Prepričan naj bo da bo padlo vse blato,
ki ga meče na naše zastopnike, nazaj —
nanj! — Preresni časi pridejo: bližamo
se pragmatiki, šolskemu zakonu in dru-
gim za nas prevažnim vprašanjem, ki bo-
do zahtevala dela in izkušnosti, zato ne
bomo dopustili, da bodo razni elementi,
ki za to delo še davno niso sposobni, na-
čeljali obroč naše organizacije in prebijali
led stanovske solidarnosti — kakor otro-
ci, ki se igrajo z ognjem.

— Pamilet »Slovenskega Naroda«, V
39. šte. »Sl. N.« z dne 18. febr. 1923 e na
naše povsem lojalno stališče prinesel sle-
deč izbruh proti naši organizaciji in na-
šim izvolenim zastopnikom: »Sestava
višjega šolskega sveta. Pišejo nam: Se-
stava višjega šolskega sveta ne da miru
gotovim gospodom, ki jih zastruplja
»Jutrovi« članki. To mot je prineslo pet-
kovo »Jutro« vsebino izave proti na-
mestniku Hribarju, ker je bil ba je po nje-
govih inicijativ imenovan za podpredsed-
nika višjega šolskega sveta g. Fr. Škulj.
Predno so naročniki »Učiteljskega To-
variša« in člani UJU imeli priliko čitati z-
lavo v »Učit. Tov.«, jo je imelo »Ju-
tro«. Jasen je dokaz, v kakšnih intimnih
odnošajih sta uprava in uredništvo »Učit.
Tov.« z »Jutrom«. Mi smo že zadnjič po-
vedali, da se »Jutro« vtakne v vsako
osebno učiteljsko vprašanje e, samo da daje
otrovane injekcije že itak razdrapanim
političnim in stanovskim razmeram, v ka-
terih se nahaja celokupno slovensko učitel-
jstvo. Povemo še enkrat, da učiteljstvo
s kandidati, ki jih e predlagal širši so-
svet ni bilo zadovoljno, to je dokaz, da
sklep širšega sosveta ni bil izraz prave
volje učiteljstva. Izjava piše proti stališču,
ki ga e zavzel v tem vprašanju po njenem
mnenju g. pokrajinski namestnik, misli pa
na g. podpredsednika. Novega podpred-
sednika je vsa javnost pozdravila z iskren-
no željo, da je vendar načet obroč, ki e
stiskal učiteljstvo pod knuto sedaj bolj
kakor kdaj prej. Se niso bile zaceljene ra-
ne avstrijskega režima, že so nadaljevali z
drugimi in jih stopnjevali do najvišje po-
tence. V tem slučaju bada krivda na ne-
katere zastopnike učiteljstva, ker so pri
kompetencah upoštevali zgolj partizan-
sko pripadnost k eni klikli namesto zmog-
nosti in šolske uporabe. Da ljudstvo do-
stikrat nasprotuje upravičenim in dobro-
hotnim učiteljskim težnjam, so krivi v
mnogih slučajih učiteljstvu natvezeni za-
stopniki, ki so identitirali stan s pogub-
nim in koruptivno politično moralno ene kli-
ke. V bodoče upamo, bo to prenehalo.
Roboti naprej, led je prebit. — Robotus.

— Predlog pov. UJU za podpredsed-
niško mesto višjega šolskega sveta. Ker
je pov. UJU stalo na stališču, da se vladi
omogoči večja izbira osebe za podpred-
sedniško mesto in se i s tem da prilika,
da ne prezre organizacije zgolj zaradi
osebnih razlogov, je predložilo svojo že-
lo v obliki tropredloga, ki je bil sledeč:
Jakob Dimnik, Fran Luznar in Fran Čr-
nagoj. — Toda g. pokrajinski namestnik
je hotel pokazati, da ni prijatelj stanov-
skih in strokovnih organizacij. So mu pač
v napotje, kar se je izkazalo že v več slu-
čajih ki jih po potrebi lahko navedemo.

— Dopis vdove: Kaj se bo z nami
zgodilo? Lani sem imela pokojnine 463
Din 24 p., za mesec februar sem dobila
421 Din 16 p. V mirnem času sem imela
76 K na mesec pokojnine in danes je: vi-
nar — krona. So se li naši močje zato 30
let mučili po šolah, da se moramo vdove
mesečno zadovoljiti z 18timi ali pa celo
16timi kronami? Če kmalu ne bo rešitve,
smo prisiljeni iti beračiti ker stare osebe
ne bo vzel nikdo v službo. Draginja je
dan za dnem večja in pokojnina manjša.
Ko bi to prej vedela, bi nobenega mojih
otrok ne pustila izšolati. Dve sta učite-
lici, s'n pa učitelj, ki je dobil v šoli pluč-

no bolezen. Kako mi je bilo, ko sem vi-
dela živ okostnjak mesece in mesece na
postelji, dokler se ga ni usmilil zdravnik
narave Dobila sem (leta 1921.) posmrtni-
nine za sina 740 K. Krsta je stala 760 K,
sploh so vsi stroški pogreba, čeravno pri-
prosti, stali 2000 K. poleg zdravnika in
zdravil. Prosila sem za malenkostno pod-
poro. Pa zaman! »Pomagaj si sam!« Lep
je učiteljski stan. Pa usmiljenja vredni so
učitelji in učiteljice, ki pridejo v kakše za-
kotne kraje, v mokro stanovanje kjer po
kotlih celo rastejo gobe, se ne dobi drv,
da bi se zamogel v sobi pogreti, največ-
krat tudi hrane ne. Danes se bolje godi
dekli in hlapcu: niemu ni treba skrbeti
za drva, ne za hrano, če se mu ne streže,
odide: in vsakdo rajše postreže dobremu
delavcu, samo da ostane. Učitelj in učite-
lica si ne moreta pomagati, morata ostati
in trpeti. Če so razmere ugodne, je sreča
za nje. Lahko in brezskrbno to pišem,
ker sem kot žena šolskega voditelja v
26tih letih dovolj videla, slišala in trpela.
Opomni moram, da sem kot učiteljica
ženskih ročnih del poučevala 25 let veliko
število deklic in kot vdova sem 12 let
oskrbovala za pouk, čeravno sem imela do
šole pol ure hoda. Dobila sem dve leti sa-
mo 118 K na mesec, čeravno je draginja
od dne do dne večja. Prosila sem višji
šolski svet, naj mi zviša plačo. Za odgo-
vor sem dobila: Višji šolski svet mi po-
obstoječih predpisih ne more zvišati se-
danje nagrade. Ko stopi nova naredba o
nagradah v velavo, se mi avtomatično
zvišajo prejemki. — Prišle so nove na-
redbe, draginja je narasla do viška, — in
s prvim marcem nam hočejo zamazati
oči, da bi ne videli, da so naše plače zo-
pet manjše kakor so bile kdajkoli. — G.

— Administracijo dečjega mlad-
skega lista »Podmladek Crvenog Krsta«
je prevzela bivša tov. ga. Marica dr. No-
vak-Lavročeva v Beogradu.

— Otroška razstava »Proletnega Sa-
lona« v Zagrebu. Razstava otroških del,
ki o prireditve umetniško društvo »Pro-
letni Salon«, se odprla neprekinjeno 3.
marca t. l. Prosimo torej vse starše in sl.
učiteljstvo v kolikor nam še niso bpslali
svobodnih del svojih otrok, naj nam čim
prej vpošlje o dela, ki so nastala iz last-
nega nagona otrok in to: risbe, predmete
z lesa, ilovice, kama, vezene z iglo,
pesnice, pravljice, kompozicije (muzikal-
ne) itd. — Odposiljatelji so naprošeni, da
napišejo: ime prijamek, starost otroka,
kdaj e izdelal vnoslano delo, in ali žele,
da se im dela povrnejo. Dela se odposlje-
jo na adresu: »Proletni Salon«, Zagreb,
Ilica 54.

— Razpis nadučiteljskih in učiteljskih
služb v Prekmurju. — Rok za vlaganje
prošenj za razpisane nadučiteljske in učiteljske
službe na državnih in občinskih
šolah prekmurskega okraja se podaljšuje
do dne 28. februarja 1923. — Višji šolski
svet v Ljubljani, dne 9. februarja 1923.
Predsednik: dr. Beuk.

— Pomozimo prosvetovanju Južne Srbije.
Dragi družje, poštovana kolegice. — Skopje,
20. januara 1923. god. Zauzeti svojim redovnim
dužnostima u školi, a trošeči sve slobodno vre-
me na poslove u društvu »Zavičaj«, u nemogu-
čnosti smo da Vam se neposredno obratimo, pis-
mom ili kartom, te Vam pišemo na ovaj način,
moleći Vas, da i ovakav apel, opšteg karaktera,
primite k srcu isto onako, kao da smo se obra-
tili zasebnim pismom, lično Vama. Iz napred spo-
menutih razloga mi ne dospevamo da reklamir-
amo koliko treba svoj list »Zavičaj« kao i os-
tala svoja izdanja, te se za njih ili vrlo malo
zna, ili nikako. Medjutim: »Znano — voljeno, ne-
znano — nepitano!« Bez potrebnih obaveštenja,
naš se list i naša izdanja posmatraju i cene kao
obični književni proizvodi, pa kako dečiji li-
stova ima dosta, a popularnih knjiga i suviše,
našim se izdanjima ili poklanja samo srazmerni
deo pažnje, ili se preko njih prelazi kao preko
književnih proizvoda manje vrednosti, pošto na-
ši redaktori nisu profesionalni književnici, niti
uticajni faktori. — Medjutim, naš »Zavičaj« i
naša izdanja zaslužuju najveće interesovanje i
najveće potporu svih drugova i drugarica kao i
svih rodoljuba, iz ovih razloga: Naš prosvetni
pokret otpočeo je još prvih dana po oslobođe-
nju, onda kada nije bilo nijednog dečjeg lista u
Srbiji, kad nije bilo ni čitanka po školama, on-
da kad je Južna Srbija bila preplavljena bugar-
skim knjigama, namesto uništenih i odnesenih
srpskih knjiga. Tada smo mi štampali i rasturali
po Južnoj Srbiji svoju čitanku za osnovne škole,
a malo zatim pokrenuli i list »Zavičaj«. Naš pro-
svetni pokret vrši se na krajnjem jugu naše
otadžbine, a u srcu i u kolevci stare srpske dr-
žave, u nekadašnjoj carskoj prestolnici, u Skop-
lju. Ovdje, u Skoplju, užegli smo jednu prosvetnu
buktinju i jednu prosvetno ognjište, koji svetle
i zagrevaju oko sebe, jače i obilnije, nego one
buktinje i ona ognjišta sa velike daljine. Naš
prosvetni pokret organizovali smo na način, koji
mora da probudi simpatije i poštovanje kod svih
čestitih ljudi i rodoljuba. Čineći ispočetka velike
lične, materijalne žrtve, stvorili smo dočimle ak-

cionarsko društvo sa jasnim idealističkim ci-
ljem: da udruženim kapitalom i saradnjom svih
članova pomogne i brza prosvetevanje naroda
Južne Srbije. Obezbedivši na ovaj način materi-
jalna sredstva, mi smo bili u mogućnosti da na-
šim književnim izdanjima odredimo minimalne
cene: pola dinara ili jedan dinar od svake. Naš
prosvetni pokret dao je do sada najlepše rezul-
tate. Za tri godine rada mi smo štampali i pu-
stili u narod preko 200.000 svezaka lista »Zavi-
čaja« i oko 40.000 svezaka Srpskih Narodnih Pe-
sama kao i nekoliko hiljada primeraka drugih
popularnih knjiga. Na ovaj način mi smo pot-
puno potisli tuđinske knjige, koje su bile popla-
vile Južnu Srbiju za vreme neprijateljske oku-
pacije. Kad ovo sve znate, dragi družje i pošto-
vane kolegice, možete li ostati ravnodušni pre-
ma našoj molbi: da primite i da rasturate naš
»Zavičaj« i druga naša književna izdanja? Mi
se nadamo da nećete ostati ravnodušni, ni Vi,
što ste opterećeni drugim listovima i knjigama,
ni Vi što ste daleko od nas, ni Vi, što ste u sre-
dini naroda Južne Srbije. Vi, što rasturate dru-
ge dečje listove, dajte i »Zavičaju« mesta u svo-
joj školi, da preko njege Vaši učenici još više
zavole zemlju i narod, u kome je živeo Sveti
Sava, Dušan, Marko i ostali veličani, kojima ih
odneshavate u školi. Vi što ste daleko od nas,
po pitomim i bogatim krajevima, pomognite svo-
je drugove i drugarice, koji pod najtežim okol-
nostima, okruženi bedom, komitama i kačacima,
šire srpsku knjigu i narodnu prosvetu. Vi, što
ste blizu nas i u narodnoj sredini, Vi, koji naj-
bolje shvataete važnost i potrebu našeg prosvet-
nog pokreta, ali i najjače osećate teškoće od ži-
vota po gradovima i selima Južne Srbije, ne me-
rite svoje žrtve, nego dodajte još i ovu jednu —
širite »Zavičaj« i naše knjige, kako bi se narod
što pre prosvetio i Vama život olakšao. Svi sku-
pa, drugovi i drugarice, ne smatrajte naš »Za-
vičaj« i druga naša izdanja, kao produkte knji-
ževnih ambicija naših, već jedino kao sredstvo za
prosvetno-kulturnu obnovu i podizanje Južne
Srbije. — Glej »Nove knjige in druge publika-
cije«.

Učiteljski pravnik.

—Š Kolekovanje prošenj za dopust.
Taksni zakon kraljevine Srbije, čigar ve-
ljavnost je razširjena na ozemlje vse kra-
ljevine SHS določa v čl. 10., tar. post. 5.
pripomba 1., odstavek tretji (št. 259 Ur.
l. iz leta 1921, ozir. št. 2 Ur. l. z l. 1922)
da se ta taksa ne pobira za kakršnekoli
odločbe, zoper katere ne obstoja pravica
pritožbe. Isto določa tudi »Pravilnik« k
čit. zakonu (št. 268 Ur. l. iz leta 1921, čl.
4. točka 3.). Da se to določilo nanaša tudi
na prošnje za dopust, sledi jasno iz pra-
vilnika za izvrševanje določil o nekaterih
pristojbinah taks zakona A l. Pojasnilo
(št. 201 Ur. l. iz leta 1920.). Kolkuje se te-
daj vsaka prošnja za bol. dopust le s
3 Din in ne z 10 Din za rešitev.

—Š Organizacija ministrstva prosvete.
Ministrstvo prosvete ima v glavnem
4 oddelke. Umetniško odeljenje rešuje za-
deve ki se tičejo umetnosti torej gleda-
lišče itd. Odeljenje za osnovno nastavo
ima opraviti z osnovnimi, meščanskimi
šolami in učiteljšči, odeljenje za srednjo
nastavo se bavi s srednješolskimi zade-
vami opšte odeljenje pa z visokimi šo-
lami znanstvenimi društvi, muzeji itd. Odloki
opčega oddelka nosijo znak P
(= Prosveta) Br. itd., srednješolskega
oddelka S. N. (= Srednja Nastava), ljud-
skošolskega oddelka O. N. (= Osnovna
Nastava), umetniškega oddelka pa U.
(= Umetnost). — V Sloveniji e uvedena
dobra navada, da se zgoraj na levi strani
napiše kratka vsebina vloge. S tem je
uradniku, ki piše opravilni zapisnik delo
znatno olajšano. Dostikrat pa dotični pi-
sar ne more vedeti, v kateri oddelek
spada vloga: potem roma vloga iz enega
oddelka v drugi »na nadležnost«, kar
povzroča nepotrebno delo in zamudo.
Zato se priporoča poleg naslova kar na-
pisati oddelek, n. pr.: »Ministrstvo pro-
svete, O. N.« ali »Min. prosv., S. N.«,
ali »Ministrstvo prosv. Opšte od.« ali
»Min. prosv., Umetn. od.« — Trgovsko in
obrtno šolstvo v Sloveniji ne spada pod
ministrstvo prosvete temveč pod ministr-
stvo trgovine in industrije.

—Š O vlogah na ministrstva. Marsi-
kdo misli, da bo zadeva hitreje rešena,
če pošlje vlogo direktno na ministrstvo.
Včasih se znabiti posreči, ako obenem
kak poslanec posreduje pri ministru. Na-
vadno pa se z direktnim pošiljanjem
stvar še le prav zavleče, posebno ako
je kak kočljiv slučaj. Uradniki v mini-
strstvu ne poznajo razmer ter pošljejo
akt pokrajinski upravi na poročilo. Tako
roma akt dvakrat isto pot od ministrstva
doli do zadnje instance in potem zopet
naza. Instančno pot, kateri se je pošil-
lalec hotel izogniti, mora akt napraviti
dvakrat namesto enkrat. To je v ugod-
nem slučaju ako referent v ministrstvu,
ki je dobil akt, ve, iz katere pokrajine je
prišlo. Ker pa tega ne more vedeti niti za

Storila bo svojo dolžnost!

Zato pa kličemo onim, ki odzunaj se-
gaio po njej: roke proč od organizacije!
V imenu 2508 glasov: roke proč od naše
stanovske solidarnosti!

Ferjalni Savez učiteljstva.

—i Počitniški izlet. Vse zastopnike
okr. učit. dr. za poč. izlet, kateri še niso
poslali število udeležencev, prosim, da
to store najkasneje do 1. marca: le v slu-
čaju, da bi do tega dne ne zborovala vsa
društva, se čas podaljša. Na vprašanja
odgovarjam: Smer potovanja bi bila v
Beograd in povratek preko Dalmacije.
Čas bi bil najprimernejši v začetku av-
gusta. Po seji priprav. odbora (najbrže o
Vel. noči) bi se pričelo s pozitivnim de-
lom. Upanje je, da stoji Fer. Savez že v
teh počitnicah v funkciji. Da ne bo izlet
absolutističen, naj udeleženci stavi-
lo zastopnikom svoje predloge in večina odlo-
ča. Tov. (ice)! Na solidarno delo! Za pri-
pravljalni odbor S. Mravlje!

Trgovsko-obrtno in kmetijsko šolstvo.

—t Praktikanti (vajenci) za državno
vinarsko in sadjarsko šolo v Mariboru se
sprejmejo v najkrajšem času. Pogoji: sta-
rost najmanj 16 let, dovršena najmanj
ljudska šola z dobrim uspehom, telesna
spodobnost. Prednost imajo kmetijski sino-
vi, ki ostanejo pozneje doma. Praktikanti
obiskujejo računski in jezikovni pouk,
drugače delajo praktično v vseh panogah
šolskega gospodarstva pod strokovnim
vodstvom. Za to dobivajo stanovanje in
hrano brezplačno ter imajo prednost pri
sprejemu za prihodnje šolsko l. 1923/24.
kot redni učenci; v slučaju ubožnosti imajo
potev tudi prednost pri podelitvi brez-
plačnih mest v zavodu. Kot absolventi
šole uživajo ugodnost po členu 8. zakona
o ustroju vojske, t. j. skrajšano voja-
ško službovanje (dijaki rok) pod pogo-
jem, da ostanejo pozneje na lastnem do-
mu. Lastnoročno na celo polo pisane proš-
nje za sprejem praktikantov se poslati
ravnatelstvu državne vinarske in sadjar-
ske šole v Mariboru najkasneje do 28. fe-
bruarja 1923 s sledečimi prilogi: krstni
list, domovnica, zadnje šolsko spričevalo
in spričevalo o navedenosti. Sprejem ali od-
klonitev se naznanj pisмено.

Iz Jugoslavije.

— »Obroč je načet — led je prebit!
To je namreč obroč naše organizacije in
led na katerem zdrsnejo osebne ambicije
raznih le v besedi velikih ljudi. Led je pri-
šel namreč razbiti »Slovenski Narod«.
Rad bi tudi v učiteljskih vrstah napravil
one razdrapanje razmere, kakor jih je na-
pravil v sloven. napredni javnosti. Prišel
je z razdiralnim delom! Presenetil nas
»Slovenski Narod« ni, kajti načeljal je
obroč naše organizacije že večkrat in
prebijal led, na se mu ni posrečilo tedaj
in se mu ne bo sedaj! »Slovenski Narod«
naj odpre letnik 1912. od januarja do av-
gusta meseca in naj čita svoje bojkotne
napade na Učiteljsko tiskarno, v člankih
in noticah, ki so prav podobni sedanji
»Slov. Narodovi« vlogi. In vendar se da-
nes stoji »Učiteljska tiskarna«, močnejša
nego kdajkoli! »Slovenski Narod« naj od-
pre slavni dr. K. T. članek v 304. šte-
vilki »Slovenskega Naroda« iz l. 1908.
Spomni naj se »preširanili zahtev«: od-
pre naj letnik 1909. v januarju, kjer se
naha članek dr. K. T., v katerem po-
vdarja: »da učiteljstvo ni upravičeno za-
htevati plač nižjih starih razredov držav-
nih uradnikov, ker ni akademsko izobra-
ženo.« — Danes jih ima: ne imelo bi pa
jih učiteljstvo, če bi se tedaj posrečilo
»Slovenskemu Narodu« in našim »priate-
ljem« načeti obroč naše organizacije in
prebiti led stanovske solidarnosti. Njim,
na katere pluje sedaj zopet »Slovenski
Narod«, gre zasluga, da smo dosegli, kar
imamo! Doseči imamo še mnogo, toda če
bomo hodili po poti sisifovega dela »Na-
rodove« notice, ne bomo uspeli nikdar!
Naša parola je: da se zaradi osebnih
vračunov ne bode razdvajale naše vrste!
Loyalno smo to izjavili, toda zli duh še ne
odjenja in hoče na vsak način razkola —
zaradi drugih — tudi v naših vrstah, iz-
javljamo pa, da bomo za avtoriteto orga-
nizacije šli v bojo do skrajnosti! Infamija in
namigavanje »Slov. N.«, da je naša upra-
va in uredništvo eksponent »Jutra«, naj
na kratko pojasnimo: »Učit. Tov.« izide
v četrtek popoldne in je tedaj v upravi
vsakomur na razpolago. Na ta način e
večinoma že v četrtek oddanih nad 50
števil. Toda ost je prozorna, a ne bo do-
segla svojega namena!

— »Učiteljstvu »natvezeni« zastopni-
ki«, tako piše »Slovenski Narod« v no-
tici, ki jo celotno donatiskujemo spoda.
Kdo je učiteljstvu »natvezeni«, o tem bi
pač vedelo učiteljstvo bolje povedati, ka-
kor pa »Narodov« frazer: »klke, knute,
partizanstva korupcije, otrovanih injek-
cij, režima« itd. — Dovolj zlobe kaže
»Narodov« notičar, da hoče oblatiti naše
od nas vseh izvolene zastopnike, krivi
jih celo tako daleč, da so oni krivi na-
sprotia ljudstva do nekaterih učiteljskih
zahtev, ko sam predobro ve, da leži kriv-
da v demagoštvu in hujkanju ljudstva s
strani klerikalnih voditeljev. Ali misli tu
morda na tov. Jelenca, Gnuša ali koga
drugega, o kojih je učiteljstvo dovolj pre-
pričano o njih nesebičnem, neumornem,
požrtvovalnem delovanju za učiteljstvo,
ki so daleč odstranjeni od osebnih ambi-
cij, ki so preizkušeni v najhujšem ognju,
ki niso močje nergavih fraz in zabavlja-
nia, ampak močje pozitivnega dela!?

Prepričan naj bo da bo padlo vse blato,
ki ga meče na naše zastopnike, nazaj —
nanj! — Preresni časi pridejo: bližamo
se pragmatiki, šolskemu zakonu in dru-
gim za nas prevažnim vprašanjem, ki bo-
do zahtevala dela in izkušnosti, zato ne
bomo dopustili, da bodo razni elementi,
ki za to delo še davno niso sposobni, na-
čeljali obroč naše organizacije in prebijali
led stanovske solidarnosti — kakor otro-
ci, ki se igrajo z ognjem.

— Pamilet »Slovenskega Naroda«, V
39. šte. »Sl. N.« z dne 18. febr. 1923 e na
naše povsem lojalno stališče prinesel sle-
deč izbruh proti naši organizaciji in na-
šim izvolenim zastopnikom: »Sestava
višjega šolskega sveta. Pišejo nam: Se-
stava višjega šolskega sveta ne da miru
gotovim gospodom, ki jih zastruplja
»Jutrovi« članki. To mot je prineslo pet-
kovo »Jutro« vsebino izave proti na-
mestniku Hribarju, ker je bil ba je po nje-
govi inicijativi imenovan za podpredsed-
nika višjega šolskega sveta g. Fr. Škulj.
Predno so naročniki »Učiteljskega To-
variša« in člani UJU imeli priliko čitati z-
lavo v »Učit. Tov.«, jo je imelo »Ju-
tro«. Jasen je dokaz, v kakšnih intimnih
odnošajih sta uprava in uredništvo »Učit.
Tov.« z »Jutrom«. Mi smo že zadnjič po-
vedali, da se »Jutro« vtakne v vsako
osebno učiteljsko vprašanje e, samo da daje
otrovane injekcije že itak razdrapanim
političnim in stanovskim razmeram, v ka-
terih se nahaja celokupno slovensko učitel-
jstvo. Povemo še enkrat, da učiteljstvo
s kandidati, ki jih e predlagal širši so-
svet ni bilo zadovoljno, to je dokaz, da
sklep širšega sosveta ni bil izraz prave
volje učiteljstva. Izjava piše proti stališču,
ki ga e zavzel v tem vprašanju po njenem
mnenju g. pokrajinski namestnik, misli pa
na g. podpredsednika. Novega podpred-
sednika je vsa javnost pozdravila z iskren-
no željo, da je vendar načet obroč, ki e
stiskal učiteljstvo pod knuto sedaj bolj
kakor kdaj prej. Se niso bile zaceljene ra-
ne avstrijskega režima, že so nadaljevali z
drugimi in jih stopnjevali do najvišje po-
tence. V tem slučaju bada krivda na ne-
katere zastopnike učiteljstva, ker so pri
kompetencah upoštevali zgolj partizan-
sko pripadnost k eni klki namesto zmog-
nosti in šolske uporabe. Da ljudstvo do-
stikrat nasprotuje upravičenim in dobro-
hotnim učiteljskim težnjam, so krivi v
mnogih slučajih učiteljstvu natvezeni za-
stopniki, ki so identitirali stan s pogub-
nim in koruptivno politično moralno ene kl-
ke. V bodoče upamo, bo to prenehalo.
Roboti naprej, led je prebit. — Robotus.

— Predlog pov. UJU za podpredsed-
niško mesto višjega šolskega sveta. Ker
je pov. UJU stalo na stališču, da se vladi
omogoči večja izbira osebe za podpred-
sedniško mesto in se i s tem da prilika,
da ne prezre organizacije zgolj zaradi
osebnih razlogov, je predložilo svojo že-
lo v obliki tropredloga, ki je bil sledeč:
Jakob Dimnik, Fran Luznar in Fran Čr-
nagoj. — Toda g. pokrajinski namestnik
je hotel pokazati, da ni prijatelj stanov-
skih in strokovnih organizacij. So mu pač
v napotje, kar se je izkazalo že v več slu-
čajih ki jih po potrebi lahko navedemo.

— Dopis vdove: Kaj se bo z nami
zgodilo? Lani sem imela pokojnine 463
Din 24 p., za mesec februar sem dobila
421 Din 16 p. V mirnem času sem imela
76 K na mesec pokojnine in danes je: vi-
nar — krona. So se li naši močje zato 30
let mučili po šolah, da se moramo vdove
mesečno zadovoljiti z 18timi ali pa celo
16timi kronami? Če kmalu ne bo rešitve,
smo prisiljeni iti beračiti ker stare osebe
ne bo vzel nikdo v službo. Draginja je
dan za dnem večja in pokojnina manjša.
Ko bi to prej vedela, bi nobenega mojih
otrok ne pustila izšolati. Dve sta učite-
lici, s'n pa učitelj, ki je dobil v šoli pluč-

no bolezen. Kako mi je bilo, ko sem vi-
dela živ okostnjak mesece in mesece na
postelji, dokler se ga ni usmilil zdravnik
narave Dobila sem (leta 1921.) posmrtni-
nine za sina 740 K. Krsta je stala 760 K,
sploh so vsi stroški pogreba, čeravno pri-
prosti, stali 2000 K. poleg zdravnika in
zdravil. Prosila sem za malenkostno pod-
poro. Pa zaman! »Pomagaj si sam!« Lep
je učiteljski stan. Pa usmiljenja vredni so
učitelji in učiteljice, ki pridejo v kakšne za-
kotne kraje, v mokro stanovanje kjer po
kotlih celo rastejo gobe, se ne dobi drv,
da bi se zamogel v sobi pogreti, največ-
krat tudi hrane ne. Danes se bolje godi
dekli in hlapcu: niemu ni treba skrbeti
za drva, ne za hrano, če se mu ne streže,
odide: in vsakdo rajše postreže dobremu
delavcu, samo da ostane. Učitelj in učite-
lica si ne moreta pomagati, morata ostati
in trpeti. Če so razmere ugodne, je sreča
za nje. Lahko in brezskrbno to pišem,
ker sem kot žena šolskega voditelja v
26tih letih dovolj videla, slišala in trpela.
Opomniti moram, da sem kot učiteljica
ženskih ročnih del poučevala 25 let veliko
število deklic in kot vdova sem 12 let
oskrbovala za pouk, čeravno sem imela do
šole pol ure hoda. Dobila sem dve leti sa-
mo 118 K na mesec, čeravno je draginja
od dne do dne večja. Prosila sem višji
šolski svet, naj mi zviša plačo. Za odgo-
vor sem dobila: Višji šolski svet mi po-
obstoječih predpisih ne more zvišati se-
danje nagrade. Ko stopi nova naredba o
nagradah v velavo, se mi avtomatično
zvišajo prejemki. — Prišle so nove na-
redbe, draginja je narasla do viška, — in
s prvim marcem nam hočejo zamazati
oči, da bi ne videli, da so naše plače zo-
pet manjše kakor so bile kdajkoli. — G.

— Administracijo dečjega mlad-
skega lista »Podmladek Crvenog Krsta«
je prevzela bivša tov. ga. Marica dr. No-
vak-Lavrova v Beogradu.

— Otroška razstava »Proletnega Sa-
lona« v Zagrebu. Razstava otroških del,
ki o prireditve umetniško društvo »Pro-
letni Salon«, se odprla neprekinjeno 3.
marca t. l. Prosimo torej vse starše in sl.
učiteljstvo v kolikor nam še niso bpslali
svobodnih del svojih otrok, naj nam čim
prej vpošlje o dela, ki so nastala iz last-
nega nagona otrok in to: risbe, predmete
z lesa, ilovice, kama, vezene z iglo,
pesnice, pravljice, kompozicije (muzikal-
ne) itd. — Odposiljatelji so naprošeni, da
napišejo: ime prijamek, starost otroka,
kdaj e izdelal vnoslano delo, in ali žele,
da se jim dela povrnejo. Dela se odposlje-
jo na adresu: »Proletni Salon«, Zagreb,
Ilica 54.

— Razpis nadučiteljskih in učiteljskih
služb v Prekmurju. — Rok za vlaganje
prošenj za razpisane nadučiteljske in učiteljske
službe na državnih in občinskih
šolah prekmurskega okraja se podaljšuje
do dne 28. februarja 1923. — Višji šolski
svet v Ljubljani, dne 9. februarja 1923.
Predsednik: dr. Beuk.

— Pomozimo prosvetovanju Južne Srbije.
Dragi družje, poštovana kolegice. — Skopje,
20. januara 1923. god. Zauzeti svojim redovnim
dužnostima u školi, a trošeči sve slobodno vre-
me na poslove u društvu »Zavičaj«, u nemogu-
čnosti smo da Vam se neposredno obratimo, pis-
mom ili kartom, te Vam pišemo na ovaj način,
moleći Vas, da i ovakav apel, opšteg karaktera,
primite k srcu isto onako, kao da smo se obra-
tili zasebnim pismom, lično Vama. Iz napred spo-
menutih razloga mi ne dospevamo da reklamir-
amo koliko treba svoj list »Zavičaj« kao i os-
tala svoja izdanja, te se za njih ili vrlo malo
zna, ili nikako. Medjutim: »Znano — voljeno, ne-
znano — nepitano!« Bez potrebnih obaveštenja,
naš se list i naša izdanja posmatraju i cene kao
obični književni proizvodi, pa kako dešiji li-
stova ima dosta, a popularnih knjiga i suviše,
našim se izdanjima ili poklanja samo srazmerni
deo pažnje, ili se preko njih prelazi kao preko
književnih proizvoda manje vrednosti, pošto na-
ši redaktori nisu profesionalni književnici, niti
uticajni faktori. — Medjutim, naš »Zavičaj« i
naša izdanja zaslužuju najveće interesovanje i
najveće potporu svih drugova i drugarica kao i
svih rodoljuba, iz ovih razloga: Naš prosvetni
pokret otpočeo je još prvih dana po oslobođe-
nju, onda kada nije bilo nijednog dečjeg lista u
Srbiji, kad nije bilo ni čitanka po školama, on-
da kad je Južna Srbija bila preplavljena bugar-
skim knjigama, namesto uništenih i odnesenih
srpskih knjiga. Tada smo mi štampali i rasturali
po Južnoj Srbiji svoju čitanku za osnovne škole,
a malo zatim pokrenuli i list »Zavičaj«. Naš pro-
svetni pokret vrši se na krajnjem jugu naše
otadžbine, a u srcu i u kolevci stare srpske dr-
žave, u nekadašnjoj carskoj prestolnici, u Skop-
lju. Ovdje, u Skoplju, užegli smo jednu prosvetnu
buktinju i jednu prosvetno ognjište, koji svetle
i zagrevaju oko sebe, jače i obilnije, nego one
buktinje i ona ognjišta sa velike daljine. Naš
prosvetni pokret organizovali smo na način, koji
mora da probudi simpatije i poštovanje kod svih
čestitih ljudi i rodoljuba. Čineći ispočetka velike
lične, materijalne žrtve, stvorili smo dočimle ak-

cionarsko društvo sa jasnim idealističkim ci-
ljem: da udruženim kapitalom i saradnjom svih
članova pomogne i brza prosvetevanje naroda
Južne Srbije. Obezbedivši na ovaj način materi-
jalna sredstva, mi smo bili u mogućnosti da na-
šim književnim izdanjima odredimo minimalne
cene: pola dinara ili jedan dinar od svake. Naš
prosvetni pokret dao je do sada najlepše rezul-
tate. Za tri godine rada mi smo štampali i pu-
stili u narod preko 200.000 svezaka lista »Zavi-
čaja« i oko 40.000 svezaka Srpskih Narodnih Pe-
sama kao i nekoliko hiljada primeraka drugih
popularnih knjiga. Na ovaj način mi smo pot-
puno potisli tuđinske knjige, koje su bile popla-
vile Južnu Srbiju za vreme neprijateljske oku-
pacije. Kad ovo sve znate, dragi družje i pošto-
vane kolegice, možete li ostati ravnodušni pre-
ma našoj molbi: da primate i da rasturate naš
»Zavičaj« i druga naša književna izdanja? Mi
se nadamo da nećete ostati ravnodušni, ni Vi,
što ste opterećeni drugim listovima i knjigama,
ni Vi što ste daleko od nas, ni Vi, što ste u sre-
dini naroda Južne Srbije. Vi, što rasturate dru-
ge dečje listove, dajte i »Zavičaju« mesta u svo-
joj školi, da preko njege Vaši učenici još više
zavole zemlju i narod, u kome je živeo Sveti
Sava, Dušan, Marko i ostali veličani, kojima ih
odneshavate u školi. Vi što ste daleko od nas,
po pitomim i bogatim krajevima, pomognite svo-
je drugove i drugarice, koji pod najtežim okol-
nostima, okruženi bedom, komitama i kačacima,
šire srpsku knjigu i narodnu prosvetu. Vi, što
ste blizu nas i u narodnoj sredini, Vi, koji naj-
bolje shvataete važnost i potrebu našeg prosvet-
nog pokreta, ali i najjače osećate teškoće od ži-
vota po gradovima i selima Južne Srbije, ne me-
rite svoje žrtve, nego dodajte još i ovu jednu —
širite »Zavičaj« i naše knjige, kako bi se narod
što pre prosvetio i Vama život olakšao. Svi sku-
pa, drugovi i drugarice, ne smatrajte naš »Za-
vičaj« i druga naša izdanja, kao produkte knji-
ževnih ambicija naših, već jedino kao sredstvo za
prosvetno-kulturnu obnovu i podizanje Južne
Srbije. — Glej »Nove knjige in druge publika-
cije«.

Učiteljski pravnik.

—Š Kolekovanje prošenj za dopust.
Taksni zakon kraljevine Srbije, čigar ve-
ljavnost je razširjena na ozemlje vse kra-
ljevine SHS določa v čl. 10., tar. post. 5.
pripomba 1., odstavek tretji (št. 259 Ur.
l. iz leta 1921, ozir. št. 2 Ur. l. z l. 1922)
da se ta taksa ne pobira za kakršnekoli
odločbe, zoper katere ne obstoja pravica
pritožbe. Isto določa tudi »Pravilnik« k
čit. zakonu (št. 268 Ur. l. iz leta 1921, čl.
4. točka 3.). Da se to določilo nanaša tudi
na prošnje za dopust, sledi jasno iz pravi-
lnika za izvrševanje določil o nekaterih
pristobinah taks zakona A l. Pojasnilo
(št. 201 Ur. l. iz leta 1920.). Kolkuje se te-
daj vsaka prošnja za bol. dopust le s
3 Din in ne z 10 Din za rešitev.

—Š Organizacija ministrstva prosvete.
Ministrstvo prosvete ima v glavnem
4 oddelke. Umetniško odeljenje rešuje za-
deve ki se tičejo umetnosti torej gleda-
lišče itd. Odeljenje za osnovno nastavo
ima opraviti z osnovnimi, meščanskimi
šolami in učiteljšči, odeljenje za srednjo
nastavo se bavi s srednješolskimi zade-
vami opšte odeljenje pa z visokimi šo-
lami znanstvenimi društvi, muzeji itd. Odloki
opčega oddelka nosijo znak P
(= Prosveta) Br. itd., srednješolskega
oddelka S. N. (= Srednja Nastava), ljud-
skošolskega oddelka O. N. (= Osnovna
Nastava), umetniškega oddelka pa U.
(= Umetnost). — V Sloveniji e uvedena
dobra navada, da se zgoraj na levi strani
napiše kratka vsebina vloge. S tem je
uradniku, ki piše opravilni zapisnik delo
znatno olajšano. Dostikrat pa dotični pi-
sar ne more vedeti, v kateri oddelek
spada vloga: potem roma vloga iz enega
oddelka v drugi »na nadležnost«, kar
povzroča nepotrebno delo in zamudo.
Zato se priporoča poleg naslova kar na-
pisati oddelek, n. pr.: »Ministrstvo pro-
svete, O. N.« ali »Min. prosv., S. N.«,
ali »Ministrstvo prosv. Opšte od.« ali
»Min. prosv., Umetn. od.« — Trgovsko in
obrtno šolstvo v Sloveniji ne spada pod
ministrstvo prosvete temveč pod ministr-
stvo trgovine in industrije.

—Š O vlogah na ministrstva. Marsi-
kdo misli, da bo zadeva hitreje rešena,
če pošlje vlogo direktno na ministrstvo.
Včasih se znabiti posreči, ako obenem
kak poslanec posreduje pri ministru. Na-
vadno pa se z direktnim pošiljanjem
stvar še le prav zavleče, posebno ako
je kak kočljiv slučaj. Uradniki v mini-
strstvu ne poznajo razmer ter pošljejo
akt pokrajinski upravi na poročilo. Tako
roma akt dvakrat isto pot od ministrstva
doli do zadnje instance in potem zopet
naza. Instančno pot, kateri se je pošil-
lalec hotel izogniti, mora akt napraviti
dvakrat namesto enkrat. To je v ugod-
nem slučaju ako referent v ministrstvu,
ki je dobil akt, ve, iz katere pokrajine je
prišlo. Ker pa tega ne more vedeti niti za

Storila bo svojo dolžnost!

Zato pa kličemo onim, ki odzunaj se-
gaio po njej: roke proč od organizacije!
V imenu 2508 glasov: roke proč od naše
stanovske solidarnosti!

Ferjalni Savez učiteljstva.

—i Počitniški izlet. Vse zastopnike
okr. učit. dr. za poč. izlet, kateri še niso
poslali število udeležencev, prosim, da
to store najkasneje do 1. marca; le v slu-
čaju, da bi do tega dne ne zborovala vsa
društva, se čas podaljša. Na vprašanja
odgovorjam: Smer potovanja bi bila v
Beograd in povratek preko Dalmacije.
Čas bi bil najprimernejši v začetku av-
gusta. Po seji priprav. odbora (najbrže o
Vel. noči) bi se pričelo s pozitivnim de-
lom. Upanje je, da stoji Fer. Savez že v
teh počitnicah v funkciji. Da ne bo izlet
absolutističen, naj udeleženci stavi-
lo zastopnikom svoje predloge in večina odlo-
ča. Tov. (ice)! Na solidarno delo! Za pri-
pravljalni odbor S. Mravlje!

Trgovsko-obrtno in kmetijsko šolstvo.

—t Praktikanti (vajenci) za državno
vinarsko in sadjarsko šolo v Mariboru se
sprejmejo v najkrajšem času. Pogoji: sta-
rost najmanj 16 let, dovršena najmanj
ljudska šola z dobrim uspehom, telesna
spodobnost. Prednost imajo kmetijski sino-
vi, ki ostanejo pozneje doma. Praktikanti
obiskujejo računski in jezikovni pouk,
drugače delajo praktično v vseh panogah
šolskega gospodarstva pod strokovnim
vodstvom. Za to dobivajo stanovanje in
hrano brezplačno ter imajo prednost pri
sprejemu za prihodnje šolsko l. 1923/24.
kot redni učenci; v slučaju ubožnosti imajo
potem tudi prednost pri podelitvi brez-
plačnih mest v zavodu. Kot absolventi
šole uživajo ugodnost po členu 8. zakona
o ustroju vojske, t. j. skrajšano voja-
ško službovanje (dijaki rok) pod pogo-
jem, da ostanejo pozneje na lastnem do-
mu. Lastnoročno na celo polo pisane proš-
nje za sprejem praktikantov se poslati
ravnatelstvu državne vinarske in sadjar-
ske šole v Mariboru najkasneje do 28. fe-
bruarja 1923 s sledečimi prilogami: krstni
list, domovnica, zadnje šolsko spričevalo
in spričevalo o navedenosti. Sprejem ali od-
klonitev se naznanja pisмено.

Iz Jugoslavije.

— »Obroč je načet — led je prebit!
To je namreč obroč naše organizacije in
led na katerem zdrsnejo osebne ambicije
raznih le v besedi velikih ljudi. Led je pri-
šel namreč razbiti »Slovenski Narod«.
Rad bi tudi v učiteljskih vrstah napravil
one razdrapanje razmere, kakor jih je na-
pravil v sloven. napredni javnosti. Prišel
je z razdiralnim delom! Presenetil nas
»Slovenski Narod« ni, kajti načeljal je
obroč naše organizacije že večkrat in
prebijal led, na se mu ni posrečilo tedaj
in se mu ne bo sedaj! »Slovenski Narod«
naj odpre letnik 1912. od januarja do av-
gusta meseca in naj čita svoje bojkotne
napade na Učiteljsko tiskarno, v člankih
in noticah, ki so prav podobni sedanji
»Slov. Narodovi« vlogi. In vendar se da-
nes stoji »Učiteljska tiskarna«, močnejša
nego kdajkoli! »Slovenski Narod« naj od-
pre slavni dr. K. T. članek v 304. šte-
vilki »Slovenskega Naroda« iz l. 1908.
Spomni naj se »preširanili zahtev«; od-
pre naj letnik 1909. v januarju, kjer se
naha članek dr. K. T., v katerem po-
vdarja: »da učiteljstvo ni upravičeno za-
htevati plač nižjih starih razredov držav-
nih uradnikov, ker ni akademsko izobra-
ženo.« — Danes jih ima: ne imelo bi pa
jih učiteljstvo, če bi se tedaj posrečilo
»Slovenskemu Narodu« in našim »priate-
ljem« načeti obroč naše organizacije in
prebiti led stanovske solidarnosti. Njim,
na katere pluje sedaj zopet »Slovenski
Narod«, gre zasluga, da smo dosegli, kar
imamo! Doseči imamo še mnogo, toda če
bomo hodili po poti sisifovega dela »Na-
rodove« notice, ne bomo uspeli nikdar!
Naša parola je: da se zaradi osebnih
vračunov ne bode razdvajale naše vrste!
Loyalno smo to izjavili, toda zli duh še ne
odjenja in hoče na vsak način razkola —
zaradi drugih — tudi v naših vrstah, iz-
javljamo pa, da bomo za avtoriteto orga-
nizacije šli v bojo do skrajnosti! Infamija in
namigavanje »Slov. N.«, da je naša upra-
va in uredništvo eksponent »Jutra«, naj
na kratko pojasnimo: »Učit. Tov.« izide
v četrtek popoldne in je tedaj v upravi
vsakomur na razpolago. Na ta način e
večinoma že v četrtek oddanih nad 50
števil. Toda ost je prozorna, a ne bo do-
segla svojega namena!

— »Učiteljstvu »natvezeni« zastopni-
ki«, tako piše »Slovenski Narod« v no-
tici, ki jo celotno donatiskujemo spoda.
Kdo je učiteljstvu »natvezeni«, o tem bi
pač vedelo učiteljstvo bolje povedati, ka-
kor pa »Narodov« frazer: »klke, knute,
partizanstva korupcije, otrovanih injek-
cij, režima« itd. — Dovolj zlobe kaže
»Narodov« notičar, da hoče oblatiti naše
od nas vseh izvolene zastopnike, krivi
jih celo tako daleč, da so oni krivi na-
sprotia ljudstva do nekaterih učiteljskih
zahtev, ko sam predobro ve, da leži kriv-
da v demagoštvu in hujkanju ljudstva s
strani klerikalnih voditeljev. Ali misli tu
morda na tov. Jelenca, Gnuša ali koga
drugega, o kojih je učiteljstvo dovolj pre-
pričano o njih nesebičnem, neumornem,
požrtvovalnem delovanju za učiteljstvo,
ki so daleč odstranjeni od osebnih ambi-
cij, ki so preizkušeni v najhujšem ognju,
ki niso močje nergavih fraz in zabavlja-
nia, ampak močje pozitivnega dela!?

Prepričan naj bo da bo padlo vse blato,
ki ga meče na naše zastopnike, nazaj —
nanj! — Preresni časi pridejo: bližamo
se pragmatiki, šolskemu zakonu in dru-
gim za nas prevažnim vprašanjem, ki bo-
do zahtevala dela in izkušnosti, zato ne
bomo dopustili, da bodo razni elementi,
ki za to delo še davno niso sposobni, na-
čeljali obroč naše organizacije in prebijali
led stanovske solidarnosti — kakor otro-
ci, ki se igrajo z ognjem.

— Pamilet »Slovenskega Naroda«, V
39. šte. »Sl. N.« z dne 18. febr. 1923 e na
naše povsem lojalno stališče prinesel sle-
deč izbruh proti naši organizaciji in na-
šim izvolenim zastopnikom: »Sestava
višjega šolskega sveta. Pišejo nam: Se-
stava višjega šolskega sveta ne da miru
gotovim gospodom, ki jih zastruplja
»Jutrovi« članki. To mot je prineslo pet-
kovo »Jutro« vsebino izave proti na-
mestniku Hribarju, ker je bil baže po nje-
govih inicijativ imenovan za podpredsed-
nika višjega šolskega sveta g. Fr. Škulj.
Predno so naročniki »Učiteljskega To-
variša« in člani UJU imeli priliko čitati z-
lavo v »Učit. Tov.«, jo je imelo »Ju-
tro«. Jase je dokaz, v kakšnih intimnih
odnošajih sta uprava in uredništvo »Učit.
Tov.« z »Jutrom«. Mi smo že zadnjič po-
vedali, da se »Jutro« vtakne v vsako
osebno učiteljsko vprašanje e, samo da daje
otrovane injekcije že itak razdrapanim
političnim in stanovskim razmeram, v ka-
terih se nahaja celokupno slovensko učit-
eljstvo. Povemo še enkrat, da učiteljstvo
s kandidati, ki jih e predlagal širši so-
svet ni bilo zadovoljno, to je dokaz, da
sklep širšega sosveta ni bil izraz prave
volje učiteljstva. Izjava piše proti stališču,
ki ga e zavzel v tem vprašanju po njenem
mnenju g. pokrajinski namestnik, misli pa
na g. podpredsednika. Novega podpred-
sednika je vsa javnost pozdravila z iskren-
no željo, da je vendar načet obroč, ki e
stiskal učiteljstvo pod knuto sedaj bolj
kakor kdaj prej. Se niso bile zaceljene ra-
ne avstrijskega režima, že so nadaljevali z
drugimi in jih stopnjevali do najvišje po-
tence. V tem slučaju bada krivda na ne-
katere zastopnike učiteljstva, ker so pri
kompetencah upoštevali zgolj partizan-
sko pripadnost k eni klikli namesto zmog-
nosti in šolske uporabe. Da ljudstvo do-
stikrat nasprotuje upravičenim in dobro-
hotnim učiteljskim težnjam, so krivi v
mnogih slučajih učiteljstvu natvezeni za-
stopniki, ki so identitirali stan s pogub-
nim in koruptivno politično moralno ene kli-
ke. V bodoče upamo, bo to prenehalo.
Roboti naprej, led je prebit. — Robotus.

— Predlog pov. UJU za podpredsed-
niško mesto višjega šolskega sveta. Ker
je pov. UJU stalo na stališču, da se vladi
omogoči večja izbira osebe za podpred-
sedniško mesto in se i s tem da prilika,
da ne prezre organizacije zgolj zaradi
osebnih razlogov, je predložilo svojo že-
lo v obliki tropredloga, ki je bil sledeč:
Jakob Dimnik, Fran Luznar in Fran Čr-
nagoj. — Toda g. pokrajinski namestnik
je hotel pokazati, da ni prijatelj stanov-
skih in strokovnih organizacij. So mu pač
v napotje, kar se je izkazalo že v več slu-
čajih ki jih po potrebi lahko navedemo.

— Dopis vdove: Kaj se bo z nami
zgodilo? Lani sem imela pokojnine 463
Din 24 p., za mesec februar sem dobila
421 Din 16 p. V mirnem času sem imela
76 K na mesec pokojnine in danes je: vi-
nar — krona. So se li naši močje zato 30
let mučili po šolah, da se moramo vdove
mesečno zadovoljiti z 18timi ali pa celo
16timi kronami? Če kmalu ne bo rešitve,
smo prisiljeni iti beračiti ker stare osebe
ne bo vzel nikdo v službo. Draginja je
dan za dnem večja in pokojnina manjša.
Ko bi to prej vedela, bi nobenega mojih
otrok ne pustila izšolati. Dve sta učite-
lici, s'n pa učitelj, ki je dobil v šoli pluč-

no bolezen. Kako mi je bilo, ko sem vi-
dela živ okostnjak mesece in mesece na
postelji, dokler se ga ni usmilil zdravnik
narave Dobila sem (leta 1921.) posmrtni-
nine za sina 740 K. Krsta je stala 760 K,
sploh so vsi stroški pogreba, čeravno pri-
prosti, stali 2000 K. poleg zdravnika in
zdravil. Prosila sem za malenkostno pod-
poro. Pa zaman! »Pomagaj si sam!« Lep
je učiteljski stan. Pa usmiljenja vredni so
učitelji in učiteljice, ki pridejo v kakše za-
kotne kraje, v mokro stanovanje kjer po
kotlih celo rastejo gobe, se ne dobi drv,
da bi se zamogel v sobi pogreti, največ-
krat tudi hrane ne. Danes se bolje godi
dekli in hlapcu: niemu ni treba skrbeti
za drva, ne za hrano, če se mu ne streže,
odide in vsakdo rajše postreže dobremu
delavcu, samo da ostane. Učitelj in učite-
lica si ne moreta pomagati, morata ostati
in trpeti. Če so razmere ugodne, je sreča
za nje. Lahko in brezskrbno to pišem,
ker sem kot žena šolskega voditelja v
26tih letih dovolj videla, slišala in trpela.
Opomni mi moram, da sem kot učiteljica
ženskih ročnih del poučevala 25 let veliko
število deklic in kot vdova sem 12 let
oskrbovala ta pouk, čeravno sem imela do
šole pol ure hoda. Dobila sem dve leti sa-
mo 118 K na mesec, čeravno je draginja
od dne do dne večja. Prosila sem višji
šolski svet, naj mi zviša plačo. Za odgo-
vor sem dobila: Višji šolski svet mi po-
obstoječih predpisih ne more zvišati se-
danje nagrade. Ko stopi nova naredba o
nagradah v veljavo, se mi avtomatično
zvišajo prejemki. — Prišle so nove na-
redbe, draginja je narasla do viška, — in
s prvim marcem nam hočejo zamazati
oči, da bi ne videli, da so naše plače zo-
pet manjše kakor so bile kdajkoli. — G.

— Administracijo dečjega mlad-
skega lista »Podmladek Crvenog Krsta«
je prevzela bivša tov. ga. Marica dr. No-
vak-Lavrova v Beogradu.

— Otroška razstava »Proletnega Sa-
lona« v Zagrebu. Razstava otroških del,
ki o prireditve umetniško društvo »Pro-
letni Salon«, se odprla neprekinjeno 3.
marca t. l. Prosim torej vse starše in sl.
učiteljstvo v kolikor nam še niso bpslali
svobodnih del svojih otrok, naj nam čim
prej vpošlje o dela, ki so nastala iz last-
nega nagona otrok in to: risbe, predmete
z lesa, ilovice, kama, vezene z iglo,
pesnice, pravljice, kompozicije (muzikal-
ne) itd. — Odposiljatelji so naprošeni, da
napišejo: ime prijamek, starost otroka,
kdaj e izdelal vnoslano delo, in ali žele,
da se jim dela povrnejo. Dela se odposlje-
jo na adresu: »Proletni Salon«, Zagreb,
Ilica 54.

— Razpis nadučiteljskih in učiteljskih
služb v Prekmurju. — Rok za vlaganje
prošenj za razpisane nadučiteljske in učit-
eljske službe na državnih in občinskih
šolah prekmurskega okraja se podaljšuje
do dne 28. februarja 1923. — Višji šolski
svet v Ljubljani, dne 9. februarja 1923.
Predsednik: dr. Beuk.

— Pomozimo prosvetovanju Južne Srbije.
Dragi družje, poštovana kolegice. — Skopje,
20. januara 1923. god. Zauzeti svojim redovnim
dužnostima u školi, a trošeči sve slobodno vre-
me na poslove u društvu »Zavičaj«, u nemogu-
čnosti smo da Vam se neposredno obratimo, pi-
som ili kartom, te Vam pišemo na ovaj način,
moleći Vas, da i ovakav apel, opšteg karaktera,
primite k srcu isto onako, kao da smo se obra-
tili zasebnim pismom, lično Vama. Iz napred spo-
menutih razloga mi ne dospevamo da reklamir-
amo koliko treba svoj list »Zavičaj« kao i os-
tala svoja izdanja, te se za njih ili vrlo malo
zna, ili nikako. Medjutim: »Znano — voljeno, ne-
znano — nepitano!« Bez potrebnih obaveštenja,
naš se list i naša izdanja posmatraju i cene kao
obični književni proizvodi, pa kako dečiji li-
stova ima dosta, a popularnih knjiga i suviše,
našim se izdanjima ili poklanja samo srazmerni
deo pažnje, ili se preko njih prelazi kao preko
književnih proizvoda manje vrednosti, pošto na-
ši redaktori nisu profesionalni književnici, niti
uticajni faktori. — Medjutim, naš »Zavičaj« i
naša izdanja zaslužuju najveće interesovanje i
najveće potporu svih drugova i drugarica kao i
svih rodoljuba, iz ovih razloga: Naš prosvetni
pokret otpočeo je još prvih dana po oslobođe-
nju, onda kada nije bilo nijednog dečjeg lista u
Srbiji, kad nije bilo ni čitanka po školama, on-
da kad je Južna Srbija bila preplavljena bugar-
skim knjigama, namesto uništenih i odnesenih
srpskih knjiga. Tada smo mi štampali i rasturali
po Južnoj Srbiji svoju čitanku za osnovne škole,
a malo zatim pokrenuli i list »Zavičaj«. Naš pro-
svetni pokret vrši se na krajnjem jugu naše
otadžbine, a u srcu i u kolevci stare srpske dr-
žave, u nekadašnjoj carskoj prestolnici, u Skop-
lju. Ovdje, u Skoplju, užegli smo jednu prosvetnu
buktinju i jednu prosvetno ognjište, koji svetle
i zagrevaju oko sebe, jače i obilnije, nego one
buktinje i ona ognjišta sa velike daljine. Naš
prosvetni pokret organizovali smo na način, koji
mora da probudi simpatije i poštovanje kod svih
čestitih ljudi i rodoljuba. Čineći ispočetka velike
lične, materijalne žrtve, stvorili smo dočimle ak-

cionarsko društvo sa jasnim idealističkim ci-
ljem: da udruženim kapitalom i saradnjom svih
članova pomogne i brza prosvetevanje naroda
Južne Srbije. Obezbedivši na ovaj način materi-
jalna sredstva, mi smo bili u mogućnosti da na-
šim književnim izdanjima odredimo minimalne
cene: pola dinara ili jedan dinar od svake. Naš
prosvetni pokret dao je do sada najlepše rezul-
tate. Za tri godine rada mi smo štampali i pu-
stili u narod preko 200.000 svezaka lista »Zavi-
čaja« i oko 40.000 svezaka Srpskih Narodnih Pe-
sama kao i nekoliko hiljada primeraka drugih
popularnih knjiga. Na ovaj način mi smo pot-
puno potisli tuđinske knjige, koje su bile popla-
vile Južnu Srbiju za vreme neprijateljske oku-
pacije. Kad ovo sve znate, dragi družje i pošto-
vane kolegice, možete li ostati ravnodušni pre-
ma našoj molbi: da primate i da rasturate naš
»Zavičaj« i druga naša književna izdanja? Mi
se nadamo da nećete ostati ravnodušni, ni Vi,
što ste opterećeni drugim listovima i knjigama,
ni Vi što ste daleko od nas, ni Vi, što ste u sre-
dini naroda Južne Srbije. Vi, što rasturate dru-
ge dečje listove, dajte i »Zavičaju« mesta u svo-
joj školi, da preko njege Vaši učenici još više
zavole zemlju i narod, u kome je živeo Sveti
Sava, Dušan, Marko i ostali veličani, kojima ih
odneshavate u školi. Vi što ste daleko od nas,
po pitomim i bogatim krajevima, pomognite svo-
je drugove i drugarice, koji pod najtežim okol-
nostima, okruženi bedom, komitama i kačacima,
šire srpsku knjigu i narodnu prosvetu. Vi, što
ste blizu nas i u narodnoj sredini, Vi, koji naj-
bolje shvataete važnost i potrebu našeg prosvet-
nog pokreta, ali i najjače osećate teškoće od ži-
vota po gradovima i selima Južne Srbije, ne me-
rite svoje žrtve, nego dodajte još i ovu jednu —
širite »Zavičaj« i naše knjige, kako bi se narod
što pre prosvetio i Vama život olakšao. Svi sku-
pa, drugovi i drugarice, ne smatrajte naš »Za-
vičaj« i druga naša izdanja, kao produkte knji-
ževnih ambicija naših, već jedino kao sredstvo za
prosvetno-kulturnu obnovu i podizanje Južne
Srbije. — Glej »Nove knjige in druge publika-
cije«.

Učiteljski pravnik.

—Š Kolekovanje prošenj za dopust.
Taksni zakon kraljevine Srbije, čigar ve-
ljavnost je razširjena na ozemlje vse kra-
ljevine SHS določa v čl. 10., tar. post. 5.
pripomba 1., odstavek tretji (št. 259 Ur.
l. iz leta 1921, ozir. št. 2 Ur. l. z l. 1922),
da se ta taksa ne pobira za kakršnekoli
odločbe, zoper katere ne obstoja pravica
pritožbe. Isto določa tudi »Pravilnik« k
čit. zakonu (št. 268 Ur. l. iz leta 1921, čl.
4. točka 3.). Da se to določilo nanaša tudi
na prošnje za dopust, sledi jasno iz pravi-
lnika za izvrševanje določil o nekaterih
pristobinah taks zakona A l. Pojasnilo
(št. 201 Ur. l. iz leta 1920.). Kolkuje se te-
daj vsaka prošnja za bol. dopust le s
3 Din in ne z 10 Din za rešitev.

—Š Organizacija ministrstva prosvete.
Ministrstvo prosvete ima v glavnem
4 oddelke. Umetniško odeljenje rešuje za-
deve ki se tičejo umetnosti torej gleda-
lišče itd. Odeljenje za osnovno nastavo
ima opraviti z osnovnimi, meščanskimi
šolami in učiteljšči, odeljenje za srednjo
nastavo se bavi s srednješolskimi zade-
vami opšte odeljenje pa z visokimi šo-
lami znanstvenimi društvi, muzeji itd. Odloki
opčega oddelka nosijo znak P
(= Prosveta) Br. itd., srednješolskega
oddelka S. N. (= Srednja Nastava), ljud-
skošolskega oddelka O. N. (= Osnovna
Nastava), umetniškega oddelka pa U.
(= Umetnost). — V Sloveniji e uvedena
dobra navada, da se zgoraj na levi strani
napiše kratka vsebina vloge. S tem je
uradniku, ki piše opravilni zapisnik delo
znatno olajšano. Dostikrat pa dotični pi-
sar ne more vedeti, v kateri oddelek
spada vloga: potem roma vloga iz enega
oddelka v drugi »na nadležnost«, kar
povzroča nepotrebno delo in zamudo.
Zato se priporoča poleg naslova kar na-
pisati oddelek, n. pr.: »Ministrstvo pro-
svete, O. N.« ali »Min. prosv., S. N.«,
ali »Ministrstvo prosv. Opšte od.« ali
»Min. prosv., Umetn. od.« — Trgovsko in
obrtno šolstvo v Sloveniji ne spada pod
ministrstvo prosvete temveč pod ministr-
stvo trgovine in industrije.

—Š O vlogah na ministrstva. Marsi-
kdo misli, da bo zadeva hitreje rešena,
če pošlje vlogo direktno na ministrstvo.
Včasih se znabiti posreči, ako obenem
kak poslanec posreduje pri ministru. Na-
vadno pa se z direktnim pošiljanjem
stvar še le prav zavleče, posebno ako
je kak kočljiv slučaj. Uradniki v mini-
strstvu ne poznajo razmer ter pošljejo
akt pokrajinski upravi na poročilo. Tako
roma akt dvakrat isto pot od ministrstva
doli do zadnje instance in potem zopet
naza. Instančno pot, kateri se je pošil-
lalec hotel izogniti, mora akt napraviti
dvakrat namesto enkrat. To je v ugod-
nem slučaju ako referent v ministrstvu,
ki je dobil akt, ve, iz katere pokrajine je
prišlo. Ker pa tega ne more vedeti niti za

Storila bo svojo dolžnost!

Zato pa kličemo onim, ki odzunaj se-
gaio po njej: roke proč od organizacije!
V imenu 2508 glasov: roke proč od naše
stanovske solidarnosti!

Ferjalni Savez učiteljstva.

—i Počitniški izlet. Vse zastopnike
okr. učit. dr. za poč. izlet, kateri še niso
poslali število udeležencev, prosim, da
to store najkasneje do 1. marca; le v slu-
čaju, da bi do tega dne ne zborovala vsa
društva, se čas podaljša. Na vprašanja
odgovarjam: Smer potovanja bi bila v
Beograd in povratek preko Dalmacije.
Čas bi bil najprimernejši v začetku av-
gusta. Po seji priprav. odbora (najbrže o
Vel. noči) bi se pričelo s pozitivnim de-
lom. Upanje je, da stoji Fer. Savez že v
teh počitnicah v funkciji. Da ne bo izlet
absolutističen, naj udeleženci stavi-
lo zastopnikom svoje predloge in večina odlo-
ča. Tov. (ice)! Na solidarno delo! Za pri-
pravljalni odbor S. Mravlje!

Trgovsko-obrtno in kmetijsko šolstvo.

—t Praktikanti (vajenci) za državno
vinarsko in sadjarsko šolo v Mariboru se
sprejmejo v najkrajšem času. Pogoji: sta-
rost najmanj 16 let, dovršena najmanj
ljudska šola z dobrim uspehom, telesna
spodobnost. Prednost imajo kmetijski sino-
vi, ki ostanejo pozneje doma. Praktikanti
obiskujejo računski in jezikovni pouk,
drugače delajo praktično v vseh panogah
šolskega gospodarstva pod strokovnim
vodstvom. Za to dobivajo stanovanje in
hrano brezplačno ter imajo prednost pri
sprejemu za prihodnje šolsko l. 1923/24.
kot redni učenci; v slučaju ubožnosti imajo
potev tudi prednost pri podelitvi brez-
plačnih mest v zavodu. Kot absolventi
šole uživajo ugodnost po členu 8. zakona
o ustroju vojske, t. j. skrajšano voja-
ško službovanje (dijaki rok) pod pogo-
jem da ostanejo pozneje na lastnem do-
mu. Lastnoročno na celo polo pisane proš-
nje za sprejem praktikantov se pošlji
ravnatelstvu državne vinarske in sadjar-
ske šole v Mariboru najkasneje do 28. fe-
bruarja 1923 s sledečimi prilogi: krstni
list, domovnica, zadnje šolsko spričevalo
in spričevalo o navedenosti. Sprejem ali od-
klonitev se naznanja pisмено.

Iz Jugoslavije.

— »Obroč je načet — led je prebit!
To je namreč obroč naše organizacije in
led na katerem zdrsnejo osebne ambicije
raznih le v besedi velikih ljudi. Led je pri-
šel namreč razbiti »Slovenski Narod«.
Rad bi tudi v učiteljskih vrstah napravil
one razdrapanje razmere, kakor jih je na-
pravil v sloven. napredni javnosti. Prišel
je z razdiralnim delom! Presenetil nas
»Slovenski Narod« ni, kajti načeljal je
obroč naše organizacije že večkrat in
prebijal led, na se mu ni posrečilo tedaj
in se mu ne bo sedaj! »Slovenski Narod«
naj odpre letnik 1912. od januarja do av-
gusta meseca in naj čita svoje bojkotne
napade na Učiteljsko tiskarno, v člankih
in noticah, ki so prav podobni sedanji
»Slov. Narodovi« vlogi. In vendar se da-
nes stoji »Učiteljska tiskarna«, močnejša
nego kdajkoli! »Slovenski Narod« naj od-
pre slavni dr. K. T. članek v 304. šte-
vilki »Slovenskega Naroda« iz l. 1908.
Spomni naj se »preširanili zahtev«; od-
pre naj letnik 1909. v januarju, kjer se
naha članek dr. K. T., v katerem po-
vdarja: »da učiteljstvo ni upravičeno za-
htevati plač nižjih starih razredov držav-
nih uradnikov, ker ni akademsko izobra-
ženo.« — Danes jih ima: ne imelo bi pa
jih učiteljstvo, če bi se tedaj posrečilo
»Slovenskemu Narodu« in našim »priate-
ljem« načeti obroč naše organizacije in
prebiti led stanovske solidarnosti. Njim,
na katere pluje sedaj zopet »Slovenski
Narod«, gre zasluga, da smo dosegli, kar
imamo! Doseči imamo še mnogo, toda če
bomo hodili po poti sisifovega dela »Na-
rodove« notice, ne bomo uspeli nikdar!
Naša parola je: da se zaradi osebnih
vračani ne bode razdvajale naše vrste!
Loyalno smo to izjavili, toda zli duh še ne
odjenja in hoče na vsak način razkola —
zaradi drugih — tudi v naših vrstah, iz-
javljamo pa, da bomo za avtoriteto orga-
nizacije šli v bojo do skrajnosti! Infamija in
namigavanje »Slov. N.«, da je naša upra-
va in uredništvo eksponent »Jutra«, naj
na kratko pojasnimo: »Učit. Tov.« izide
v četrtek popoldne in je tedaj v upravi
vsakomur na razpolago. Na ta način e
večinoma že v četrtek oddanih nad 50
števil. Toda ost je prozorna, a ne bo do-
segla svojega namena!

— »Učiteljstvu »natvezeni« zastopni-
ki, tako piše »Slovenski Narod« v no-
tici, ki jo celotno donatiskujemo spoda.
Kdo je učiteljstvu »natvezeni«, o tem bi
pač vedelo učiteljstvo bolje povedati, ka-
kor pa »Narodov« frazer: »klke, knute,
partizanstva korupcije, otrovanih injek-
cij, režima« itd. — Dovolj zlobe kaže
»Narodov« notičar, da hoče oblatiti naše
od nas vseh izvolene zastopnike, krivi
jih celo tako daleč, da so oni krivi na-
sprotia ljudstva do nekaterih učiteljskih
zahtev, ko sam predobro ve, da leži kriv-
da v demagoštvu in hujkanju ljudstva s
strani klerikalnih voditeljev. Ali misli tu
morda na tov. Jelenca, Gnuša ali koga
drugega, o kojih je učiteljstvo dovolj pre-
pričano o njih nesebičnem, neumornem,
požrtvovalnem delovanju za učiteljstvo,
ki so daleč odstranjeni od osebnih ambi-
cij, ki so preizkušeni v najhujšem ognju,
ki niso močje nergavih fraz in zabavlja-
nia, ampak močje pozitivnega dela!?

Prepričan naj bo da bo padlo vse blato,
ki ga meče na naše zastopnike, nazaj —
nanj! — Preresni časi pridejo: bližamo
se pragmatiki, šolskemu zakonu in dru-
gim za nas prevažnim vprašanjem, ki bo-
do zahtevala dela in izkušnosti, zato ne
bomo dopustili, da bodo razni elementi,
ki za to delo še davno niso sposobni, na-
čelali obroč naše organizacije in prebijali
led stanovske solidarnosti — kakor otro-
ci, ki se igrajo z ognjem.

— Pamilet »Slovenskega Naroda«, V
39. šte. »Sl. N.« z dne 18. febr. 1923 e na
naše povsem lojalno stališče prinesel sle-
deč izbruh proti naši organizaciji in na-
šim izvolenim zastopnikom: »Sestava
višjega šolskega sveta. Pišejo nam: Se-
stava višjega šolskega sveta ne da miru
gotovim gospodom, ki jih zastruplja
»Jutrovi« članki. To mot je prineslo pet-
kovo »Jutro« vsebino izave proti na-
mestniku Hribarju, ker je bil ba je po nje-
govih inicijativ imenovan za podpredsed-
nika višjega šolskega sveta g. Fr. Škulj.
Predno so naročniki »Učiteljskega To-
variša« in člani UJU imeli priliko čitati z-
lavo v »Učit. Tov.«, jo je imelo »Ju-
tro«. Jasen je dokaz, v kakšnih intimnih
odnošajih sta uprava in uredništvo »Učit.
Tov.« z »Jutrom«. Mi smo že zadnjič po-
vedali, da se »Jutro« vtakne v vsako
osebno učiteljsko vprašanje e, samo da daje
otrovane injekcije že itak razdrapanim
političnim in stanovskim razmeram, v ka-
terih se nahaja celokupno slovensko učitel-
jstvo. Povemo še enkrat, da učiteljstvo
s kandidati, ki jih e predlagal širši so-
svet ni bilo zadovoljno, to je dokaz, da
sklep širšega sosveta ni bil izraz prave
volje učiteljstva. Izjava piše proti stališču,
ki ga e zavzel v tem vprašanju po njenem
mnenju g. pokrajinski namestnik, misli pa
na g. podpredsednika. Novega podpred-
sednika je vsa javnost pozdravila z iskren-
no željo, da je vendar načet obroč, ki e
stiskal učiteljstvo pod knuto sedaj bolj
kakor kdaj prej. Se niso bile zaceljene ra-
ne avstrijskega režima, že so nadaljevali z
drugimi in jih stopnjevali do najvišje po-
tence. V tem slučaju bada krivda na ne-
katere zastopnike učiteljstva, ker so pri
kompetencah upoštevali zgolj partizan-
sko pripadnost k eni klki namesto zmog-
nosti in šolske uporabe. Da ljudstvo do-
stikrat nasprotuje upravičenim in dobro-
hotnim učiteljskim težnjam, so krivi v
mnogih slučajih učiteljstvu natvezeni za-
stopniki, ki so identitirali stan s pogub-
no in koruptno politično moralno ene kl-
ke. V bodoče upamo, bo to prenehalo.
Roboti naprej, led je prebit. — Robotus.

— Predlog pov. UJU za podpredsed-
niško mesto višjega šolskega sveta. Ker
je pov. UJU stalo na stališču, da se vladi
omogoči večja izbira osebe za podpred-
sedniško mesto in se i s tem da prilika,
da ne prezre organizacije zgolj zaradi
osebnih razlogov, je predložilo svojo že-
lo v obliki tropredloga, ki je bil sledeč:
Jakob Dimnik, Fran Luznar in Fran Čr-
nagoj. — Toda g. pokrajinski namestnik
je hotel pokazati, da ni prijatelj stanov-
skih in strokovnih organizacij. So mu pač
v napotje, kar se je izkazalo že v več slu-
čajih ki jih po potrebi lahko navedemo.

— Dopis vdove: Kaj se bo z nami
zgodilo? Lani sem imela pokojnine 463
Din 24 p., za mesec februar sem dobila
421 Din 16 p. V mirnem času sem imela
76 K na mesec pokojnine in danes je: vi-
nar — krona. So se li naši močje zato 30
let mučili po šolah, da se moramo vdove
mesečno zadovoljiti z 18timi ali pa celo
16timi kronami? Če kmalu ne bo rešitve,
smo prisilene iti beračiti ker stare osebe
ne bo vzel nikdo v službo. Draginja je
dan za dnev večja in pokojnina manjša.
Ko bi to prej vedela, bi nobenega mojih
otrok ne pustila izšolati. Dve sta učite-
lici, s'n pa učitelj, ki je dobil v šoli pluč-

no bolezen. Kako mi je bilo, ko sem vi-
dela živ okostnjak mesece in mesece na
postelji, dokler se ga ni usmilil zdravnik
narave Dobila sem (leta 1921.) posmrtni-
nine za sina 740 K. Krsta je stala 760 K,
sploh so vsi stroški pogreba, čeravno pri-
prosti, stali 2000 K. poleg zdravnika in
zdravil. Prosila sem za malenkostno pod-
poro. Pa zaman! »Pomagaj si sam!« Lep
je učiteljski stan. Pa usmiljenja vredni so
učitelji in učiteljice, ki pridejo v kakše za-
kotne kraje, v mokro stanovanje kjer po
kotli celo rastejo gobe, se ne dobi drv,
da bi se zamogel v sobi pogreti, največ-
krat tudi hrane ne. Danes se bolje godi
dekli in hlapcu: niemu ni treba skrbeti
za drva, ne za hrano, če se mu ne streže,
odide; in vsakdo rajše postreže dobremu
delavcu, samo da ostane. Učitelj in učite-
lica si ne moreta pomagati, morata ostati
in trpeti. Če so razmere ugodne, je sreča
za nje. Lahko in brezskrbno to pišem,
ker sem kot žena šolskega voditelja v
26tih letih dovolj videla, slišala in trpela.
Opomni mi moram, da sem kot učiteljica
ženskih ročnih del poučevala 25 let veliko
število deklic in kot vdova sem 12 let
oskrbovala za pouk, čeravno sem imela do
šole pol ure hoda. Dobila sem dve leti sa-
mo 118 K na mesec, čeravno je draginja
od dne do dne večja. Prosila sem višji
šolski svet, naj mi zviša plačo. Za odgo-
vor sem dobila: Višji šolski svet mi po-
obstoječih predpisih ne more zvišati se-
danje nagrade. Ko stopi nova naredba o
nagradah v velavo, se mi avtomatično
zvišajo prejemki. — Prišle so nove na-
redbe, draginja je narasla do viška, — in
s prvim marcem nam hočejo zamazati
oči, da bi ne videli, da so naše plače zo-
pet manjše kakor so bile kdajkoli. — G.

— Administracijo dečjega mlad-
skega lista »Podmladek Crvenog Krsta«
je prevzela bivša tov. ga. Marica dr. No-
vak-Lavrova v Beogradu.

— Otroška razstava »Proletnega Sa-
lona« v Zagrebu. Razstava otroških del,
ki o prireditve umetniško društvo »Pro-
letni Salon«, se odprla neprekinjeno 3.
marca t. l. Prosimo torej vse starše in sl.
učiteljstvo v kolikor nam še niso bpslali
svobodnih del svojih otrok, naj nam čim
prej vpošlje o dela, ki so nastala iz last-
nega nagona otrok in to: risbe, predmete
z lesa, ilovice, kama, vezene z iglo,
pesnice, pravljice, kompozicije (muzikal-
ne) itd. — Odposiljatelji so naprošeni, da
napišejo: ime prijamek, starost otroka,
kdaj e izdelal vnoslano delo, in ali žele,
da se jim dela povrnejo. Dela se odposlje-
jo na adresu: »Proletni Salon«, Zagreb,
Ilica 54.

— Razpis nadučiteljskih in učiteljskih
služb v Prekmurju. — Rok za vlaganje
prošenj za razpisane nadučiteljske in učiteljske
službe na državnih in občinskih
šolah prekmurskega okraja se podaljšuje
do dne 28. februarja 1923. — Višji šolski
svet v Ljubljani, dne 9. februarja 1923.
Predsednik: dr. Beuk.

— Pomozimo prosvetovanju Južne Srbije.
Dragi družje, poštovana kolegice. — Skopje,
20. januara 1923. god. Zauzeti svojim redovnim
dužnostima u školi, a trošeči sve slobodno vre-
me na poslove u društvu »Zavičaj«, u nemogu-
čnosti smo da Vam se neposredno obratimo, pi-
som ili kartom, te Vam pišemo na ovaj način,
moleći Vas, da i ovakav apel, opšteg karaktera,
primite k srcu isto onako, kao da smo se obra-
tili zasebnim pismom, lično Vama. Iz napred spo-
menutih razloga mi ne dospevamo da reklamir-
amo koliko treba svoj list »Zavičaj« kao i os-
tala svoja izdanja, te se za njih ili vrlo malo
zna, ili nikako. Medjutim: »Znajo — voljeno, ne-
znano — nepitano!« Bez potrebnih obaveštenja,
naš se list i naša izdanja posmatraju i cene kao
obični književni proizvodi, pa kako dečiji li-
stova ima dosta, a popularnih knjiga i suviše,
našim se izdanjima ili poklanja samo srazmerni
deo pažnje, ili se preko njih prelazi kao preko
književnih proizvoda manje vrednosti, pošto na-
ši redaktori nisu profesionalni književnici, niti
uticajni faktori. — Medjutim, naš »Zavičaj« i
naša izdanja zaslužuju najveće interesovanje i
najveće potporu svih drugova i drugarica kao i
svih rodoljuba, iz ovih razloga: Naš prosvetni
pokret otpočeo je još prvih dana po oslobođe-
nju, onda kada nije bilo nijednog dečjeg lista u
Srbiji, kad nije bilo ni čitanka po školama, on-
da kad je Južna Srbija bila preplavljena bugar-
skim knjigama, namesto uništenih i odnesenih
srpskih knjiga. Tada smo mi štampali i rasturali
po Južnoj Srbiji svoju čitanku za osnovne škole,
a malo zatim pokrenuli i list »Zavičaj«. Naš pro-
svetni pokret vrši se na krajnjem jugu naše
otadžbine, a u srcu i u kolevci stare srpske dr-
žave, u nekadašnjoj carskoj prestolnici, u Skop-
lju. Ovdje, u Skoplju, užegli smo jednu prosvetnu
buktinju i jednu prosvetno ognjište, koji svetle
i zagrevaju oko sebe, jače i obilnije, nego one
buktinje i ona ognjišta sa velike daljine. Naš
prosvetni pokret organizovali smo na način, koji
mora da probudi simpatije i poštovanje kod svih
čestitih ljudi i rodoljuba. Čineći ispočetka velike
lične, materijalne žrtve, stvorili smo dočimle ak-

cionarsko društvo sa jasnim idealističkim ci-
ljem: da udruženim kapitalom i saradnjom svih
članova pomogne i brza prosvetivanje naroda
Južne Srbije. Obezbedivši na ovaj način materi-
jalna sredstva, mi smo bili u mogućnosti da na-
šim književnim izdanjima odredimo minimalne
cene: pola dinara ili jedan dinar od svake. Naš
prosvetni pokret dao je do sada najlepše rezul-
tate. Za tri godine rada mi smo štampali i pu-
stili u narod preko 200.000 svezaka lista »Zavi-
čaja« i oko 40.000 svezaka Srpskih Narodnih Pe-
sama kao i nekoliko hiljada primeraka drugih
popularnih knjiga. Na ovaj način mi smo pot-
puno potisli tuđinske knjige, koje su bile popla-
vile Južnu Srbiju za vreme neprijateljske oku-
pacije. Kad ovo sve znate, dragi družje i pošto-
vane kolegice, možete li ostati ravnodušni pre-
ma našoj molbi: da primite i da rasturate naš
»Zavičaj« i druga naša književna izdanja? Mi
se nadamo da nećete ostati ravnodušni, ni Vi,
što ste opterećeni drugim listovima i knjigama,
ni Vi što ste daleko od nas, ni Vi, što ste u sre-
dini naroda Južne Srbije. Vi, što rasturate dru-
ge dečje listove, dajte i »Zavičaju« mesta u svo-
joj školi, da preko njege Vaši učenici još više
zavole zemlju i narod, u kome je živeo Sveti
Sava, Dušan, Marko i ostali veličani, kojima ih
odneshavate u školi. Vi što ste daleko od nas,
po pitomim i bogatim krajevima, pomognite svo-
je drugove i drugarice, koji pod najtežim okol-
nostima, okruženi bedom, komitama i kačacima,
šire srpsku knjigu i narodnu prosvetu. Vi, što
ste blizu nas i u narodnoj sredini, Vi, koji naj-
bolje shvataete važnost i potrebu našeg prosvet-
nog pokreta, ali i najjače osećate teškoće od ži-
vota po gradovima i selima Južne Srbije, ne me-
rite svoje žrtve, nego dodajte još i ovu jednu —
širite »Zavičaj« i naše knjige, kako bi se narod
što pre prosvetio i Vama život olakšao. Svi sku-
pa, drugovi i drugarice, ne smatrajte naš »Za-
vičaj« i druga naša izdanja, kao produkte knji-
ževnih ambicija naših, već jedino kao sredstvo za
prosvetno-kulturnu obnovu i podizanje Južne
Srbije. — Glej »Nove knjige in druge publika-
cije«.

Učiteljski pravnik.

—Š Kolekovanje prošenj za dopust.
Taksni zakon kraljevine Srbije, čigar ve-
ljavnost je razširjena na ozemlje vse kra-
ljevine SHS določa v čl. 10., tar. post. 5.
pripomba 1., odstavek tretji (št. 259 Ur.
l. iz leta 1921, ozir. št. 2 Ur. l. z l. 1922)
da se ta taksa ne pobira za kakršnekoli
odločbe, zoper katere ne obstoja pravica
pritožbe. Isto določa tudi »Pravilnik« k
čit. zakonu (št. 268 Ur. l. iz leta 1921, čl.
4. točka 3.). Da se to določilo nanaša tudi
na prošnje za dopust, sledi jasno iz pravi-
lnika za izvrševanje določil o nekaterih
pristobinah taks zakona A l. Pojasnilo
(št. 201 Ur. l. iz leta 1920.). Kolkuje se te-
daj vsaka prošnja za bol. dopust le s
3 Din in ne z 10 Din za rešitev.

—Š Organizacija ministrstva prosvete.
Ministrstvo prosvete ima v glavnem
4 oddelke. Umetniško odeljenje rešuje za-
deve ki se tičejo umetnosti torej gleda-
lišče itd. Odeljenje za osnovno nastavo
ima opraviti z osnovnimi, meščanskimi
šolami in učiteljšči. odeljenje za srednjo
nastavo se bavi s srednješolskimi zade-
vami opšte odeljenje pa z visokimi šo-
lami znanstvenimi društvi, muzeji itd. Odloki
opčega oddelka nosijo znak P
(= Prosveta) Br. itd., srednješolskega
oddelka S. N. (= Srednja Nastava), ljud-
skošolskega oddelka O. N. (= Osnovna
Nastava), umetniškega oddelka pa U.
(= Umetnost). — V Sloveniji e uvedena
dobra navada, da se zgoraj na levi strani
napiše kratka vsebina vloge. S tem je
uradniku, ki piše opravilni zapisnik delo
znatno olajšano. Dostikrat pa dotični pi-
sar ne more vedeti, v kateri oddelek
spada vloga: potem roma vloga iz enega
oddelka v drugi »na nadležnost«, kar
povzroča nepotrebno delo in zamudo.
Zato se priporoča poleg naslova kar na-
pisati oddelek, n. pr.: »Ministrstvo pro-
svete, O. N.« ali »Min. prosv., S. N.«,
ali »Ministrstvo prosv. Opšte od.« ali
»Min. prosv., Umetn. od.« — Trgovsko in
obrtno šolstvo v Sloveniji ne spada pod
ministrstvo prosvete temveč pod ministr-
stvo trgovine in industrije.

—Š O vlogah na ministrstva. Marsi-
kdo misli, da bo zadeva hitreje rešena,
če pošlje vlogo direktno na ministrstvo.
Včasih se znabiti posreči, ako obenem
kak poslanec posreduje pri ministru. Na-
vadno pa se z direktnim pošiljanjem
stvar še le prav zavleče, posebno ako
ie kak kočljiv slučaj. Uradniki v mini-
strstvu ne poznajo razmer ter pošljejo
akt pokrajinski upravi na poročilo. Tako
roma akt dvakrat isto pot od ministrstva
doli do zadnje instance in potem zopet
naza. Instančno pot, kateri se je pošil-
lalec hotel izogniti, mora akt napraviti
dvakrat namesto enkrat. To je v ugod-
nem slučaju ako referent v ministrstvu,
ki je dobil akt, ve, iz katere pokrajine je
prišlo. Ker pa tega ne more vedeti niti za

vsako mesto, še man pa za vsako vas, zato se prav lahko zgodi, da akt roma »na izveštaj« v Zagreb namesto v Ljubljano ali v Split namesto v Zagreb itd. Prav rado se to zgodi, če je vlagalec posebno previden in napiše vlogo lepo v cirilici, da bi ta bila hitre rešena. Ako je vloga slovenska potem gotovo gre v Ljubljano »na izveštaj«. Če je v cirilici, pa lahko potuje tudi v Črno Goro! Torej lepo uradno pot, po »bližnicah« se lahko zabliži!

—Š Stanarina in kurivo. Povodom mnogobrojnih zahtev učiteljstva iz novih krajev da se Zakon od 23. jula 1919. rasprostre i u pogledu stana i ogreva na sve krajeve države, naše Uduženje Jug. Učit. učinilo je predlog u Ministarstvu Prosvete da se ovo i ostvari. Čl. 33. Zakona o 23. jula 1919. izričito pominje da učitelji imaju pravo na stan i ogrev, a specijalnom odlukom Državnog Saveta još ranije protumačeno je: da je ovo pitanje u vezi sa učiteljskim platama. Prema tome logički čl. 88 Zakona od 23. jula 1919. koji govori da se ovaj zakon u pogledu plata ima razprostiti i na nove krajeve, ima se shvatiti da se on odnosi i na učiteljsku stanarinu. —N. P.

—Š Všetje let v pokojino. G. Ministar Prosvete odlukom svojim od 23. I. 1923. g. ONBr. 2296. a na osnovu čl. 29., 22. i 88. zakona o narodnim školama, a na predstavljanje Glavnog Odbora Udruženja Jugoslovenskog Učiteljstva odlučio je: Da učiteljima-cama narodnih škola u Dalmaciji, Bosni i Hercegovini Hrvatskoj sa Slavonijom i Sloveniji pravo na penziju pripada od dana postavljenja u učiteljsku službu. Dok ne polože praktični učiteljski izpit nema u pravo na povišicu plate; a po položenom praktičnom izpitu može im se računati najviše pet provedenih godina u stalnoj učiteljskoj službi do moženog praktičnog izpita za penziju i povišice. —N. P.

Nove knjige in druge publikacije.

—kpl. **Morski razbojnik**. Spisal kapitan Frederick Marryat. Iz angleščine prev. J. M. Ljubljana 1923. Cena elegantno vezani knjigi v 192 straneh, 36 Din. Založila Ig. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg v Ljubljani.

—kpl. **iv. Pregel: Azazel**. Zala gra v štirih dejanjih. Cena 22 Din, s poštnino vred 23 Din. Izšla je v Tiskovni zadrugi v Ljubljani Prešernova ulica 54.

—kpl. **Zlatorog, Baumbach - Funtek**. Cena elegantno vezano 22 Din. Založila knjigarna Kleinmayr & Bamberg v Ljubljani.

—kpl. **Mrtvo mesto**. Rodenbach-Gradnik. Cena broš. 18 Din, vez. 24 Din. Izdala in založila knjigarna Ig. pl. Kleinmayr & Bamberg v Ljubljani.

—kpl. **Knjeginja Maja**, St. P. Beševič. Melodramska bajka u tri čina sa uvertirom, prologom, pevanjem i igrom vila sa velovima. Muzika Petra J. Kristića. Ilustrovala Milica St. Beševič. Beograd 1923. Cena 10 Din, Str. 80. Državna Štamparija kraljev. Srba, Hrvata i Slovenaca, Beograd.

Pristopite k „Jugoslovanski Matici“!

Književnost in umetnost.

—k **Zlatorog, Planinska pravljica**. Spisal Rudolf Baumbach. Preložil Anton Funtek. Druga predelana izdaja. Ljubljana 1922. Naš klasični prevajalec Funtek nam je oskrbel novo izdajo prevoda Baumbachove lirsko-epске pesnitve »Zlatorog«, koji tvori osnovo znana slovenska pripovedka iz trentske doline o zlatorogu in rojenicah. Prvič je bil ep preveden v slovensko leta 1886. O tem prevodu pravi prevajalec sam: »Da moj prevod na mnogih mestih ne izraža popolne divne lepote izvornikov, mi je dobro znano.« Toda kdor pozna izvornik, mora priznati da je že prvi prevod dobro uspel, zlasti če upoštevamo nekatera, za prevod res težka mesta in izraze. Opombe, ki jih je Funtek dodal prvi izdaji, bi bile dobrodošle tudi v drugi. Tu pojasnjuje med drugim nekatera imena cvetic, ki so gotovo še danes precej neznana, na pr. sleč (Rhododendron) obstret (Gems-wurz), mrazova sestrice (Crocusblüte) i. dr. — Umetniško veliko boli dovršena pa je druga izdaja. Tudi kar se tiče jezikovne strani, je uveljavljena in spopolnjena, zlasti pa se odlikuje pred prvo po ritmični ubranosti. Mnogo stihov je spremenjenih,

mestoma cele kfrice: tako na pr. stran 3., 2. kitica, ki je sedaj posebno lepo uspela:

prej:

Molče orjaki zro me v led zaviti,
kadar na tebi mi srce igra;
Italija pod mano v solnčnem sviti
pozdravlja me in sinji val morja.

se glasi sedaj:

Strčeči so vrhovi me zajeli,
ko vrtoglav zrem s tvojega vrha,
poljan pozdravlja me zelen v globeli,
Italija in sinja plan morja.

Zlasti blagoveneče je prenarejena tožba lovca, ko mu postane Jerica nezvesta, koje začetek se je glasil prej (str. 80):

Plesal nai bi, ko mi srce mrše?
Če napojil ie pušico strup,
takrat ničev je rešenja up!
Kar je bilo, to pač tudi bodi,
pusti Barba, naj hitim od todi!

sedaj (str. 78):

Smejem nai se, ko mi mre srce?
Od pušice, ki je otrovana,
se nikoli ne zaceli rana!
Kar je bilo, moralo je biti,
Pusti, Barba, pusti me oditi.

Sploh je cela pesnitev v novem prevodu kakor prerajena. Toliko je blaglasja in harmonije, toliko plastičnosti v jeziku, da se je umetniška cena delu naravnost podvojila. Posebno dovršena je sedaj tudi pesem, ki jo poče Špela trentskemu lovcu (str. 22), ki zveni kakor lepa narodna pesmica. — Knjižica je zelo lepo vezana in bo v kras vsaki knjižnici in lepo darilce. Vsekako je prevažalec prav ustregel s to izdajo, saj niti ne čutiš, da je spesnil pravljico, tučec tako pristrčno diha iz teh stihov naš domači živeli. In to je nedvomno zasluža prevajalca. —od—

—k **Georges Rodenbach: Mrtvo mesto**. Poslovenil Alojz Gradnik. V Ljubljani 1923. Naš marljivi in priljubljeni pesnik A. Gradnik je zopet obogatil naš prevodno slovnstvo z novim delom. Njegov distigirani literarni okus nam namči o umetniški ceni prevoda. — Opisuje tragično zgodbo človeka, ki je užil deset let neskaljene sreče popočinoma harmoničnega zakonskega življenja. Potem je mlada žena umrla. »Zanj je bila ta ločitev strašna, spoznal je ljubezen v razkošju potovanjih in v brezdelju in vsak nov kraj e obnavljal idilo te ljubezni.« V dnev svojega žalovanja je prišel v Brug v Flandriji, v »mrtvo mesto«. Čutil se je brata tega samotnega in trpečega mesta, začutil je z njim nemo sorodnost. »Vzajemno pronicanje duše in stvari! Zlasti mesta imajo tako svojo osebnost, svoj poseben duh, jasno izražen značaj, ki odgovarja radosti prvi ljubezni odrekani, vdovstvu. Vsako mesto je stanje duš in komaj smo v njem, še nam to duševno stanje razodene in se razlije v nas, kakor tekočina, ki se vcepi in vsrka z oseno zraka.« Tako e žaloval v Brug, že pet let. Tu pa sreča nekega dne žensko, ki je bila čudovito podobna njegovi rajni ženi. Gre za njo in odkrije, da je gledališka plesalka. Toda kljub temu se seznani z njo in podobnost je bila tudi v posameznostih frantast. Vzame jo proč od gledališča, name ji hišo in hodi k njej. Obožuje v njej reinkarnacijo svoje mrtve žene. Toda sčasoma začuti, da se zgubila v nič ta sladka samoprevara, da je podobnost le telesna. Začne spoznavati sramotnost svoje pustolovščine. A nazaj ne more; ni bila več podobnost z ženo, bilo je njeno telo, bila je njegova pozna strast, kar ga je vleklo k plesalki. Nekoč ga je pogovorila, da jo je sprejel v svoji hiši. V njegovi sobi je našla portrete in kito las njegove rajne žene, o kateri pa ni nikdar govoril. Začela ga je frivolno zasmehovati in si ovijala kito okrog vratu. On pa je prestrašen in razjarjen kričal, naj o pusti. Ko ni prenehala, je zbesnel: planil je k njej in jo s kito zadavil. »Bila je mrtva, ker ni znala razrešiti misterija in ker ni vedela, da je bilo tu nekaj, česar se ni smela dotakniti pod kaznijo svetoskrupstva.« — Knjižica e umotvor one vrste, ki se ne spušča v zunanje, površno opisovanje in spajanje dogodkov, temveč označi komaj one ki so pomembni za notranji, psihiški potek. Pisateljeva senzitivna, razglablajoča duša je odela preprosto, vsakdanjo snov v obliko, ki te zgrabi in pretrese. Slog je prekrasen, prevod dober in priča o bogatem besednem zakladu prevajalčevem. Ker imajo prevodi namen seznanjati nas s tujo literaturo ter bogatiti in širiti čitateljevo obzorje, bi bilo kaj koristno in priporočljivo, da bi imel vsak prevod kratak predgovor o pisateljevem življenju in njegovem umetniškem ustvarjanju. S tem bi knjiga mnogo pridobila na svoji vrednosti. —od—

—k **iv. Pregel: Azazel**, Zalna igra v štirih dejanjih. Ljubljana 1923. Eden najboljših naših sodobnih pripovednikov iv. Pregel je spisal žaloigro Azazel, ki obravnava svetopisemsko Marijo Magdaleno in njeno ljubezen do Juda in Ješije. Žaloigro bodo predstavljali na ljubljanskem odru. Knjižica je izšla v iako okusni opremi.

—k **St. P. Beševič: Knjeginja Maja**. Melodramska bajka u tri čina sa uvertirom, prologom, pevanjem i igrom vila sa velovima. Muzika Petra J. Kristića. Ilustrovala Milica St. Beševič. Beograd 1923. Sredi današnjega mrzlega realizma — tudi v književnosti — te pozdravlja tole delce kakor topel solnčni dan. Dvigne te v čarobno kraljestvo fantazije, povede te v pravljčni svet vil in gozdnih duhov. Predgovor je napisal S. Pandurović, ki pravi med drugim: »Doduše to nije ni malo moderno i ja Vam priroćem, da će Vas »Novi« napasti. Napašće Vas zbog naičnosti, i zato što Vaši stihovi imaju ritma i pravilan i korektan slik.« S temi besedami je podana za tovrstno delo pač dovolj laskava ocena. Toda klub temu ie uverjen, da »če »Knjeginja Maja« imati svoju stalnu i zahvalnu publiku.« In to je nedvomno istina. Sai pravijo, da vsakdo, ki nima pokvarjenega srca in okusa, čita dobro pravljico rad. Ker pa te pravljici tvori osnovo večnoleni motiv o materini ljubezni, spojen z bajko o vilah, nudi dvojni užitek: poleg estetičnega tudi etični, kar nedvomno povzdiguje vrednost dela. — V prvem činu nas povede pisatelj na zeleno jaso v goro, kjer prebivajo vile in gozdnj duhovi. Vile plešejo in prepevajo, dražijo škrate in šumskega pana, nekakega divjega moža. Naenkrat se začuje lovski rog, vile prestrašene pobegnejo, a najlepši med njimi, Jasiki (Trenetlika) se zapletejo dolgi zlati las e med vejevje cvetočega grma. Prosi pana nai io reši, toda ta, zločest in razdražen, jo pusti na cedilu. Tu se poavi pred njo mladi knezevič Velibor. Ostrmi nad njeno krasoto: »Evo slika mojih sanj! Evo bitie, koje iščem po vsem svetu!« Odmota ji lase, njeno tančico pa spravi. Ona ga prosi, naj ii jo vrne, ker sicer izgubi svojo nesmrtnost. Toda on se ne da pogovoriti, temveč jo vabi s seboj: v njenem srcu se vzbudi ljubav do lepega zemljana in odloči se mu slediti. Toda pot jima zastavi močohni šumski duh Strahor, ki za kazen oba spremeni v drevesi: njega v bora, njo pa v trenetliko. Medtem pa čakajo doma starši Velibora, da se vrne z lova. Vsi drugi lovci so se vrnili, a o njem ni bilo sledu. Tu pride pastirica Mirjana, ki ie skrivoma opazovala ves dogodek v gori. Knez ne verjame njenemu pripovedovanju, toda materino srce kneginje Maie zasluti nesrečo. Poda se v goro na opisani kraj. Ko io vile zagledajo, se začudeno vprašujejo, kdo ie to. Mati! Ko jim ena izmed njih pojasni to besendo, prosijo vse šumskega duha, nai se je usmili. Toda on ie neizprosno in iih zapodi v goro. Mati pa kliče sina, dokler se pod borom mrtva ne zgrudi. Tu ie šumski duh premagan. »Ti si svojom smrćom pobedilac smrti« in sin ie rešen ter se vrne v svojo prvotno človeško obliko. — Pisec uvoda povdarja, da bi bilo treba delo uveljaviti na pozornici. Do svoje prave vrednosti bi pa prišlo le na kakem večjem odru, kjer bi se moglo tudi tehnično zadosti okusno izvesti, da bi doseglo pravi učinek. Tudi za šolske odre ie igra prikladna, izpadlo bi pač nekoliko skromneje in tekst bi se moral mestoma spremeniti (oziroma iznustiti nekaj). Ker ie privlačna snov odeta v čudovito blaglasne stih e bi uprizoritev dosegla nedvomno zadovoljiv uspeh. — V.

Naša kulturna organizacija.

OBČNI ZBOR PED. DID. KROŽKA V MARIBORU.

Človek postane pravi človek edino le s pomočjo vzgoje.

Kant.

Še čutimo krepke sunke prestalega voinega viharja. Povsod se nam odkriva povišina psihoza. Zato prav sedaj, boli kot kedar poprei, stavi človeštvo vse svoje upe na učiteljstvo, da popelje mladino, našo bodočnost, na lepa, vredna pota, da jih z varno roko vodi v pravo življenje, v življenje medsebojne ljubezni, spravljivosti in poštenja.

Težka in odgovorna je učiteljeva pot! Ali učiteljstvo se trnjeve poti strahiti ne sme! Na prei vodi njegova pot: v samovzgoji in samozobrazbi nai išče samega sebe, da bo našlo druge, da mu bode dovoljeno gledati v srca onih, ki jim

jih ie izročil narod, v katerih leži narodova in državna bodočnost. Ne pustimo tedaj našesneži in naipravilnejši rok pedagoških izkušeni iz vidika, ki pravi: »Le tam ie uspeh, kjer učitelj sam z lepim vzgledom in z dobroto kaže pravo pot navzgor in ie svoji mladini »vzor mož — vzor žena«.

V samovzgoji učiteljstva ie tudi vzgoja naroda.

Ko smo pa z razmišljanjem in vpo-glabljanjem krenili na vrednejša pota, ne pozabljajmo, da z maturo še nismo dosegli one stopnje znanja, ki ie učiteljstvu nužno potrebna. Če nai vrši zadovoljivo vzvišeno nalogo.

V poglobljeni samovzgoji mora slediti nužno stremljenje, kako razširiti obzorje. Pač ie storila država tu prvi korak z ustanavljanjem Višjih pedagoških šol. Ali koliko ih bo deležnih te dobrote? Ali ne poče slei kot prej večina učiteljstva z maturo na učiteljsku (gimnazijo) v odgovoren poklic? Gotovo! Nikdar pa ta naobrazba ne more in ne sme zadovoljiti onih, ki stremijo po luči in spoznanju, ki hočejo biti pravi voditelji — vzgojitelji svojega naroda!

Po maturi ie vsakega učitelja, ki se zaveda odgovornosti svojega stanu, neizbežna dolžnost da se vpoglopi v oni panoi javnega prosvetlivanja, kjer čuti največ sposobnosti, največ veselja. Eno pa nam ie skupno vsem, in nihče ne sme tu zanemarati svojega nadaljnjega študija: **Pedagogika z vsemi stranskimi vedami!**

Tako razmišljanje in spoznavanje ter želja koristiti sebi in svojemu narodu ie vodilo učiteljstvo Maribora in bližnje okolice, da si ie ustanovilo januarja 1921 ped. did. krožek.

Namen krožka.

- organiziranje pedagoškega dela v Mariboru (v vsej Mariborski oblasti);
- proučevanje aktualnih pedagoških problemov in stremljenj ter rezultatov eksperimentalne pedagogike in didaktike,
- izsledovanje psiholoških in pedagoških deistev eksperimentalnim putem.

Sredstva:

- Redni sestanki s predavanji za krožkove člane.
- Javna pedagoška predavanja in drugo.

29. prosinca se ie vršil III. občni zbor. Iz poročila delavne tajnice gđč. Herme Bračičeve posnamemo, da kaže krožek že prav lepe uspehe; seveda težka je pot navzgor. Zaenkrat ie pač le še majhna peščica onih, ki se javljajo s predavanji.

Predavanja.

Vsekakor ie bilo v prošlem letu 8. rednih sestankov s sledećimi predavanji: Pedagoška visoka šola. Psihoanaliza — bistvo in pomen za šolo. Moderne zahteve elementarnega pouka. Šolstvo v Ameriki. Telesni in duševni razvoj otroka v najnežnejši dobi. Metoda računstva. Sestankov se ie udeležilo povprečno po 35 do 50 članov, ki so čestokrat prav živahno posegli v debato. Posebno razveseljivo ie bilo dejstvo, da so se teh sestankov udeleževali tudi g. profesorji. Osobito zahvalo pa izraža učiteljstvo g. ravnatelju dr. Tomišku in g. nadzorniku Lichtenwalnerju, ki sta s svojim rednim obiskom in nasvetom podpirala krožkovo delo. Želeti bi bilo, da v bodočem letu pristopajo h krožku zopet prav številno gospodje s srednjih šol in da z aktivnim delom pospešujejo krožkovo delovanje. Vsa čast pa tudi učiteljstvu mariborskih šol, ki ie v tako lepem številu prihajalo k sestankom in posebno še čast šolskim sestram, ki so bile navzoče pri vsakem predavanju.

Čitalnica in knjižnica.

Nadsv e razveseljivo ie bilo poročilo knjižničarja. Knjižnica p. d. k. ie že pravi zaklad najboljših pedagoških knjig. Naj navedem samo nekaj imen: Meumann, Wundt, Ebbinghaus, Foerster, Dessoir, Eucken, Kerschesteiner, Scharrelmann, Stern in še mnogo drugih; dalje publikacije Slov. Šol. Mat. Pri današnjih draginskih razmerah ie pač izključeno da bi si te knjige nabavil posameznik. V lepo opremljeni sobici vabi knjižnica in kopica najboljših revij učiteljstvo, da v miru posveti svoji nadaljnji izobrazbi vsaj par uric v tednu in da ponese ta in oni dober nauk v šolo. Obisk čitalnice in knjižnice ie bil zadovoljiv, vendar bi bilo želiti, da posega učiteljstvo pridneje po delih, ki mu iih nudi krožek. Knjižnica ie sedaj urejena, vse knjige so vezane in ovite in v kratkem izidejo na vse šole seznanji. Vse to delo ie vršil že od ustanovitve krožka